

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΕ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ: ΝΙΚΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΙΟΣ, 2015

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

**ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΣΕ ΜΙΚΡΕΣ ΚΑΙ
ΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ: ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΔΕΛΗΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ: ΝΙΚΟΣ ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, ΜΑΙΟΣ, 2015

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	8
Περίληψη στην Αγγλική -Abstract	9
Εισαγωγή.....	10
Κεφάλαιο 1: Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.....	12
1.1 Ανάλυση της Ελληνικής Οικονομίας.....	12
1.2 Ορισμός και Διαχωρισμός των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	14
1.3 Τύποι Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.....	16
1.3.1 Αυτόνομη επιχείρηση.....	16
1.3.2 Συνεργαζόμενη επιχείρηση	16
1.3.3 Συνδεδεμένη επιχείρηση	17
1.4 Νομικές Μορφές Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.....	17
1.4.1 Ατομική Επιχείρηση.....	17
1.4.2 Ομόρρυθμη (Ο.Ε.) και Ετερόρρυθμη (Ε.Ε.) Εταιρία.....	17
1.4.3 Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)	17
1.4.3 Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)	18
1.5 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων.....	18
1.5.1 Πλεονεκτήματα ΜμΕ.....	18
1.5.2 Μειονεκτήματα ΜμΕ	19
1.6 Η Ευρωπαϊκή πολιτική για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις.....	21
1.6.1 Η «στρατηγική της Λισαβόνας»	21
1.6.2 Η στρατηγική «Ευρώπη 2020»	21
1.6.3 Η πρωτοβουλία Small Business Act for Europe (SBA).....	22
1.6.4 Ο θεσμός του εθνικού απεσταλμένου ΜμΕ (SME envoy)	23
1.7 Αριθμητικά στοιχεία των Ελληνικών ΜμΕ.....	23
1.8 Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνικές ΜμΕ.....	29
1.9 Προοπτικές ανάπτυξης των Ελληνικών ΜμΕ στην εποχή της κρίσης	31
Κεφάλαιο 2 : Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	33
2.1 Γενικά περί χρηματοδότησης	33
2.2 Λόγοι χρηματοδότησης ΜμΕ.....	33
2.2.1 Κάλυψη εξόδων εγκατάστασης και αγοράς επαγγελματικού εξοπλισμού	34
2.2.2 Κάλυψη εξόδων αγοράς αποθεμάτων	34
2.2.3 Κεφάλαια κίνησης για την λειτουργία σε τρέχουσα και βραχυπρόθεσμη βάση..	34
2.2.4 Έξοδα χρηματοδότησης για μελλοντικές επενδύσεις	34
2.3 Μορφές χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	35
2.3.1 Τραπεζικός δανεισμός.....	35

2.3.1.1 Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης.....	35
2.3.1.2 Τα Μακροπρόθεσμα δάνεια	37
2.3.1.3 Έμμεσες Πιστωτικές διευκολύνσεις	38
2.3.2 Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)	40
2.3.3 Κρατικές και Κοινοτικές Ενισχύσεις	42
2.3.4 Πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)	44
2.3.5 Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capitals)	45
2.3.6 Ιδιώτες Επενδυτές (Business Angels)	46
2.3.7 Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και τεχνολογικά πάρκα	46
2.4 Βασικές αρχές και κριτήρια τραπεζικής χρηματοδότησης	47
2.4.2 Διαδικασία έγκρισης πιστοδοτήσεων.....	47
2.4.3 Γενικές Αρχές Πιστοδοτικής Πολιτικής.....	48
2.4.4 Πιστωτικός Κίνδυνος	49
2.4.4 Η συμβολή της Συνθήκης της Βασιλείας III στην αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου	50
2.4.5 Αξιολόγηση των Βασικών Πιστωτικών Κριτηρίων	51
2.4.6 Ποιοτικά στοιχεία αξιολόγησης του πελάτη	53
2.4.7 Ποσοτικά στοιχεία αξιολόγησης του πελάτη	53
2.4.7.1 Ο Ισολογισμός.....	54
2.4.7.2 Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως.....	55
2.4.7.3 Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων	55
2.4.7.5 Η κατάσταση ταμειακών ροών	55
2.4.7.5 Αριθμοδείκτες	56
Κεφάλαιο 3 :Έρευνα Πεδίου.....	61
3.1 Σκοπός και μεθοδολογία.....	61
3.2 Σύνοψη πορισμάτων.....	70
Κεφάλαιο 4 :Συμπεράσματα	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	74
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	77

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1.1 Διάκριση ΜμΕ	15
Πίνακας 1.2 Μέσος όρος της Ε.Ε και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας σχετικά με τις ΜμΕ 2010-2013	24
Πίνακας 2.1 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας	57
Πίνακας 2.2 Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας	58
Πίνακας 2.3 Αριθμοδείκτες Δανειακής Επιβάρυνσης	59
Πίνακας 2.4 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας	60
Πίνακας 3.1 Κατηγοριοποίηση οικονομικής δραστηριότητας ανά κλάδο της οικονομίας	65
Πίνακας Α Τραπεζική Χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα: Μάρτιος 2015	78

Κατάλογος Γραφημάτων

Γράφημα 1.1 Πλήθος επιχειρήσεων, θέσεις απασχόλησης, προστιθέμενη αξία των Ελληνικών ΜμΕ (2013)	25
Γράφημα 1.2 Μέσος όρος της Ε.Ε και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας αναφορικά με τον αριθμό των ΜμΕ περιόδου 2010-2013.....	26
Γράφημα 1.3 Μέσος όρος της Ε.Ε και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας αναφορικά με τις θέσεις εργασίας περιόδου 2010-2013	26
Γράφημα 1.4 Μέσος όρος της Ε.Ε (27) και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας αναφορικά με την προστιθέμενη αξία περιόδου 2036010-2013	27
Γράφημα 1.5 Ποσοστιαία κατανομή ΜμΕ ανά Περιφέρεια	27
Γράφημα 2.1 Τριμερής Σχέση της Εγγυητικής Επιστολής	39
Γράφημα 2.2 Λειτουργία της Εννέγυας Πίστωσης.....	40
Γράφημα 2.3 Η Ροή της διαδικασίας αξιολόγησης δανείων.....	47
Γράφημα 3.1 Διάρθρωση Επιχειρηματικότητας όσον αφορά τη νομική μορφή στην Ελλάδα και διάρθρωση δείγματος έρευνας (σε % συνόλου επιχειρήσεων)	62
Γράφημα 3.2 Αριθμός απασχολούμενων στις επιχειρήσεις του δείγματος	63
Γράφημα 3.3 Διάρθρωση Επιχειρηματικότητας όσον αφορά τον αριθμό των εργαζομένων στην Ελλάδα και διάρθρωση δείγματος έρευνας (σε % συνόλου επιχειρήσεων)	63
Γράφημα 3.4 Κλάδος των επιχειρήσεων του δείγματος	64
Γράφημα 3.5 Διάρθρωση Επιχειρηματικότητας όσον αφορά τον κλάδο δραστηριοποίησης στην Ελλάδα και διάρθρωση δείγματος έρευνας (σε % συνόλου επιχειρήσεων)	64
Γράφημα 3.6 Έτη λειτουργίας των επιχειρήσεων του δείγματος	66
Γράφημα 3.7 Σκοπός των επιχειρήσεων του δείγματος.....	66
Γράφημα 3.8 Κατηγορίες επιχειρήσεων δείγματος με βάση το τζίρο	67
Γράφημα 3.9 Είδος δανείου των επιχειρήσεων του δείγματος	67
Γράφημα 3.10 Είδος Κεφαλαίων Κίνησης των επιχειρήσεων του δείγματος	68
Γράφημα 3.11 Εξασφαλίσεις των επιχειρήσεων του δείγματος	68

Περίληψη

Οι μικρές επιχειρήσεις σήμερα καλούνται να παίξουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Η παρούσα εργασία θα ασχοληθεί με τα είδη καθώς την χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα.

Ένα από τα βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν σήμερα οι μικρές κυρίως επιχειρήσεις είναι η πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης. Θα ασχοληθούμε αφενός με τα είδη των ΜμΕ και με την καταγραφή των κοινοτικών, των κρατικών αλλά και των τραπεζικών προγραμμάτων που τις αφορούν και αφετέρου με τα κριτήρια που έχουν σήμερα οι τράπεζες προκειμένου να χρηματοδοτήσουν τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Τέλος μέσα από ένα δείγμα μικρομεσαίων επιχειρήσεων που χρηματοδοτήθηκαν το 2014 στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη θα οριστούν τα χρηματοοικονομικά τους χαρακτηριστικά.

Περίληψη στην Αγγλική -Abstract

The small and medium-sized enterprises (SMEs) have to play a principal role in economic development. SMEs represent over 99% of businesses in the EU so it is crucial to support their growth and innovation.

This dissertation deals with the types of SMEs which operate in Greece along with and their way of finance. Nowadays, one of the most important issues facing SMEs is their difficulty accessing finance. On one hand, we are focused on the types of the small and medium-sized enterprises, state and EU business-support and banking programs to improve their economic outlook. . On the other hand, we are focused on the criteria that follow credit institutions nowadays, in order to finance SMEs and reducing the credit risk by using data and formal techniques.

In the end of this dissertation, based on a sample of small and medium-sized enterprises which were financed in eastern Macedonia and Thrace in 2014, will be defined their finance characteristics.

Εισαγωγή

Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική και δημοσιονομική κρίση που βρίσκεται σε εξέλιξη από το 2007 και έπειτα, επέφερε στον παγκόσμιο χάρτη σημαντικότερες ανακατατάξεις σε όλους τους τομείς της οικονομίας συμπεριλαμβανομένων και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜμΕ). Η παγκοσμιοποίηση των αγορών σε συνδυασμό με την ένταση του ανταγωνισμού ωθούν τις επιχειρήσεις στην αναπροσαρμογή των δομών τους στα σύγχρονα δεδομένα.

Όσοι ασχολούνται με την οικονομία αναγνωρίζουν ότι οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι η ραχοκοκαλιά τόσο της ελληνικής οικονομίας όσο και ολόκληρης της Ευρώπης, αποτελώντας την βασική πηγή δημιουργίας θέσεων εργασίας και καινοτομίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι το μερίδιο που κατέχουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι 99,8% σύμφωνα με τα στοιχεία της ετήσιας έκθεσης της SME Review για το 2013¹. Αντίστοιχα, στην Ελλάδα το ποσοστό αυτό διαμορφώνεται στο 99,9% απασχολώντας αντίστοιχα το 85,8% του εργατικού δυναμικού. Για αυτόν ακριβώς το λόγο η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσει πρωτοβουλίες ώστε οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις να βοηθηθούν και να ισχυροποιηθούν.

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι οι πλέον ευαίσθητες από όλες τις υπόλοιπες επιχειρήσεις στις μεταβολές που συντελούνται στο επιχειρηματικό περιβάλλον καθώς είναι οι πρώτες που θα επηρεαστούν αρνητικά από τους δαιδαλώδεις γραφειοκρατικούς μηχανισμούς καθώς επίσης θα είναι οι πρώτες που θα επηρεαστούν θετικά από πρωτοβουλίες μείωσης της γραφειοκρατίας. Για την χώρα μας ειδικά και λόγω της παρατεταμένης ύφεσης της οικονομίας η στήριξη της μικρομεσαίας επιχείρησης πρέπει να αποτελεί ζήτημα προτεραιότητας από όλες τις κυβερνήσεις καθώς και από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, στην προσπάθεια ανοικοδόμησης μιας ανταγωνιστικής και βιώσιμης οικονομίας.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι: α) να περιγραφούν τα είδη των ΜμΕ που υπάρχουν στην Ελλάδα β) να αναλυθεί η σημασία που δίνεται προς τις ΜμΕ τόσο από την Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο και από τα Τραπεζικά Ιδρύματα γ) να διερευνηθεί τη δυνατότητα παροχής ρευστότητας προς τις επιχειρήσεις από το τραπεζικό σύστημα

¹http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supportingdocuments/2013/annual-report-smes-2013_en.pdf

στα πλαίσια του διαμεσολαβητικού του ρόλου και ε) επειδή η παραπάνω διαδικασία εμπεριέχει κινδύνους, να διερευνήσει πως μπορούν οι πιστωτικοί κίνδυνοι να αξιολογηθούν, διαβαθμιστούν (rating) και να διαχειριστούν κατά το δυνατόν πιο αποτελεσματικά προς όφελος των πιστωτών και των πιστούχων. Η αναγκαιότητα και σπουδαιότητα της έρευνας έγκειται στο γεγονός ότι οι Τράπεζες στην Ελλάδα και ιδιαίτερα μετά την κρίση, δίνουν μεγάλη σημασία στην χρηματοδότηση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που αποτελούν και τον βασικό κορμό της ελληνικής οικονομίας. Για αυτό τον λόγο δημιουργούν εξειδικευμένα τμήματα με σκοπό την χρηματοδότηση αυτών των επιχειρήσεων με εξειδικευμένα προϊόντα και ρυθμίζοντας τα ήδη υπάρχοντα δάνεια με ευνοϊκότερους όρους ώστε να μπορούν να ανταπεξέλθουν οι επιχειρήσεις στο δύσκολο οικονομικό περιβάλλον. Συνεπώς στα πλαίσια του διαμεσολαβητικού ρόλου που έχει το Τραπεζικό Σύστημα, να μεταφέρει δηλαδή πόρους από εκεί που περισσεύουν (πχ καταθέσεις) προς τα εκεί που χρειάζονται για την ανάπτυξη της οικονομικής επιχειρηματικής δραστηριότητας, εν τέλει αυτό να οδηγεί προς την κατεύθυνση της μεγέθυνσης της οικονομίας και του ΑΕΠ της χώρας συνεπώς και στην ευημερία των κατοίκων της χώρας.

Η διπλωματική εργασία χωρίζεται σε 4 κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στη παρούσα εικόνα της Ελληνικής Οικονομίας, στον ορισμό των ΜμΕ, τις μορφές με τις οποίες μπορούν να ιδρυθούν στη χώρα μας, στις πολιτικές που ακολουθούνται για την ενίσχυσή τους καθώς και στις προοπτικές περεταίρω ανάπτυξής τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο θα δούμε τα βασικά είδη και τις μορφές χρηματοδότησης που προσφέρονται προς τις ΜμΕ. Επιπλέον, παρουσιάζεται το γενικό πλαίσιο του τραπεζικού δανεισμού οι κατηγορίες δανείων που παρέχονται από μία τράπεζα, ενώ στη συνέχεια εξετάζονται οι πτυχές του πιστωτικού κινδύνου και οι διαδικασίες που ακολουθούν οι τράπεζες, προκειμένου να αξιολογήσουν τα δάνεια που χορηγούν.

Στο τρίτο κεφάλαιο, γίνεται μια ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας που διενεργήθηκε σε ένα δείγμα ΜμΕ στην περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης όσον αφορά το είδος, το σκοπό και την οικονομική τους δραστηριότητα ανά κλάδο όπου στη συνέχεια γίνεται σύγκριση των ποσοστών αυτών με το σύνολο της Ελληνικής επικράτειας ενώ στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται τα βασικά συμπεράσματα και αποτελέσματα της εργασίας.

Κεφάλαιο 1: Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

1.1 Ανάλυση της Ελληνικής Οικονομίας

Με την ένταξη της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση υιοθετώντας παράλληλα το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα(€), η πορεία της ελληνικής οικονομίας συνδέθηκε πλήρως με αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αντίστοιχα από το 2011 η Τράπεζα της Ελλάδος εντάχθηκε στο αποκαλούμενο Ευρωσύστημα που αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) καθώς και τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχοντας ως πρωτεύοντα στόχο τη διατήρηση της σταθερότητας των τιμών και την διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.

Οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις το 2014 χαρακτηρίστηκαν από την ασθενή ανάπτυξη του ρυθμού ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας, κυρίως στη ζώνη του ευρώ. Η ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας προβλέπεται να επιταχυνθεί ελαφρά το 2015, βοηθώντας σε αυτό και η σημαντική πτώση των διεθνών τιμών του πετρελαίου.

Στην Ευρωζώνη, μετά από δύο συνεχή έτη ύφεσης, το 2014 επιτεύχθηκε θετικός ρυθμός ανάπτυξης ο οποίος προβλέπεται να επιταχυνθεί το 2015. Αυτό προέρχεται κυρίως από την ενίσχυση της ιδιωτικής κατανάλωσης και των επενδύσεων, λόγω της ηπιότερης δημοσιονομικής προσαρμογής όσο και της πρόσφατης απόφασης της ΕΚΤ για ποσοτική χαλάρωση(QE). Συγκεκριμένα η ΕΚΤ αποφάσισε:

- Διεύρυνση του προγράμματος αγοράς περιουσιακών στοιχείων έως το τέλος του Σεπτεμβρίου 2016, που θα περιλαμβάνει την αγορά τίτλων που προέρχονται από τιτλοποίηση και καλυμμένων ομολογιών. Τον Μάρτιο του 2015, το Ευρωσύστημα θα αρχίσει να αγοράζει τίτλους επενδυτικού βαθμού που εκδίδονται από κυβερνήσεις της Ευρωζώνης του ευρώ στη δευτερογενή αγορά. Το ύψος τους να εξαρτάται από τη συμμετοχή της κάθε κεντρικής τράπεζας στο κεφάλαιο της ΕΚΤ.
- Αλλαγή στην τιμολόγηση των έξι στοχευμένων ενεργειών μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης(TLTROs).
- Διατήρηση των βασικών επιτοκίων της αμετάβλητα.

Ο πληθωρισμός στη ζώνη του ευρώ έως ότου στα τέλη του 2014 διαμορφώθηκε σε χαμηλά επίπεδα, λόγω κυρίως της υποχώρησης των τιμών της ενέργειας και της

μικρής ανάπτυξης ενώ αντίθετα στις αρχές του 2015 αυτός διαμορφώθηκε σε αρνητικά επίπεδα.

Στην Ελλάδα το 2014 ο πληθωρισμός ήταν αρνητικός, ως συνέπεια της χαμηλής συνολικής ζήτησης, της πτώσης του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος, των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στα δημοσιονομικά του κράτους και της αγοράς εργασίας καθώς και της πτώσης των διεθνών τιμών του πετρελαίου.

Η εικόνα της ελληνικής οικονομίας για το 2014 έδειξε τάση επιτάχυνσης των ρυθμών ανάπτυξης της τάξης του 0,8% για πρώτη φορά μετά από έξι έτη συνεχούς οικονομικής ύφεσης, προκαλώντας σωρευτικά υποχώρηση του ΑΕΠ πάνω από το 25%. Κυριότεροι παράγοντες αυτής της θετικής εξέλιξης ήταν η αύξηση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών και η αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 8,4%, λόγω κυρίως της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών επιχειρήσεων, ενώ η ιδιωτική κατανάλωση αυξήθηκε κατά 1,5%, λόγω της μείωσης του γενικού επιπέδου των τιμών, αλλά και της μείωσης της αβεβαιότητας. Η συνολική απασχόληση αυξήθηκε κατά 0,3% ενώ ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά 3,3% συμβάλλοντας σε αυτό και ο τουριστικός τομέας όπου πέρυσι σημείωσε ρεκόρ αφίξεων. Παρ' όλα αυτά όμως το ποσοστό ανεργίας της Ελλάδας παραμένει το υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το 2015 εκτιμάται σύμφωνα με τον Διοικητή της Τράπεζα της Ελλάδος ότι θα υπάρξει θετικός ρυθμός μεγέθυνσης, ενώ προβλέπεται να επιταχυνθεί και το 2016 εφόσον η πορεία των διαπραγματεύσεων με τους εταίρους είναι θετική και δεν υπάρξει χαλάρωση στην εφαρμογή διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και χειροτέρευση των συνθηκών χρηματοδότησης. Για το ελληνικό τραπεζικό σύστημα οι βασικότερες εξελίξεις που συντελέστηκαν το 2014 ήταν η ενεργοποίηση του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού, η ενίσχυση της κεφαλαιακής βάσης τους, των θετικών αποτελεσμάτων των προγραμμάτων προσομοίωσης βεβαιώνοντας την κεφαλαιακή τους επάρκεια όπως επίσης και εντατικότερες και συστηματικότερες ενέργειες στην αντιμετώπιση του ζητήματος καθυστερημένων δανείων (NPL). Παρά τις θετικές εξελίξεις του 2014 οι οποίες επιβράδυναν τη δημιουργία νέων καθυστερημένων δανείων, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα συνεχίζει να αντιμετωπίζει προβλήματα στην αντιμετώπιση των προβληματικών δανείων. Στο πλαίσιο αυτό ενεργοποιήθηκε στις 4 Νοεμβρίου 2014 ο Ενιαίος Εποπτικός Μηχανισμός ο οποίος αποτελεί ένα πλαίσιο τραπεζικής εποπτείας αποτελούμενο από την ΕΚΤ και τις εθνικές εποπτικές αρχές των χωρών της

ευρωζώνης με σκοπό τη διαφύλαξη της ασφάλειας του ευρωπαϊκού τραπεζικού συστήματος μέσω θέσπισης ενιαίων εποπτικών κανόνων των τραπεζικών δανειοδοτήσεων.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω στοιχείων γίνεται φανερό ότι η ελληνική οικονομία θα συνεχίσει να αντιμετωπίζει και τα επόμενα χρόνια σοβαρές προκλήσεις. Η Ελλάδα μπορεί να προσελκύσει σημαντικές επενδύσεις στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας, της υγείας, της ναυτιλίας, του εμπορίου και κυρίως του τουρισμού αρκεί να υιοθετήσει μια νέα προσέγγιση η οποία δεν θα έχει ως μοναδικό στόχο την δραστική μείωση του ελλείμματος και του χρέους.

1.2 Ορισμός και Διαχωρισμός των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Η Σύσταση της Επιτροπής της 3^{ης} Απριλίου 1996(1996/280) αφορά τον ορισμό των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων που χρησιμοποιείται σε κοινοτικό επίπεδο και απευθύνεται στα κράτη-μέλη, την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Σύμφωνα με την Επιτροπή αυτή, οι παραπάνω φορείς θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις διατάξεις και τα ανώτατα όρια που καθορίζονται για τον ετήσιο κύκλο εργασιών και την αξία του ενεργητικού τους όταν πρόκειται για προγράμματα που θα απευθύνονται σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις. Ο ορισμός αυτός ίσχυε έως τον Δεκέμβριο του 2004, όπου στη συνέχεια τροποποιήθηκε προκειμένου να συνάδει με τις γενικότερες οικονομικές εξελίξεις από το 1996 και έπειτα όσον αφορά τον πληθωρισμό και την αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων. Η Επιτροπή ενέκρινε στις 6 Μαΐου του 2003(2003/361) έναν νέο ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην νομοθεσία της ΕΕ, αντικαθιστώντας τον προηγούμενο ο οποίος άρχισε να εφαρμόζεται από τον Ιανουάριο του 2005. Ο νέος ορισμός διατηρεί τις κατατάξεις όσον αφορά τον αριθμό των εργαζομένων που καθορίζουν αν μια επιχείρηση είναι μικρομεσαία ή όχι. Προβλέπει ωστόσο μια ουσιαστική των χρηματοοικονομικών ορίων ,δηλαδή του ετήσιου κύκλου εργασιών και της αξίας του ισολογισμού τους.

Ως επιχείρηση , θεωρείται εκείνη η οικονομική μονάδα, ανεξαρτήτως νομικής της μορφής που ασκεί κάποιας μορφής οικονομική δραστηριότητα. Συνεπώς, οι μονάδες που ασκούν βιοτεχνική ,εμπορική ή άλλη δραστηριότητα, οι προσωπικές εταιρίες καθώς και οι ενώσεις προσώπων που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ορίζονται ως επιχειρήσεις.

Ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜμΕ) ,ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες:

- Έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. €
- Ο αριθμός των εργαζομένων της είναι μικρότερος από 250
- Πληρούν το κριτήριο της ανεξαρτησίας, δηλαδή μια επιχείρηση δεν πρέπει να ανήκει σε ποσοστό 25% ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου σε άλλη επιχείρηση ή από κοινού σε περισσότερες επιχειρήσεις οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στους ορισμούς των ΜμΕ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επεκτείνει τον διαχωρισμό των ΜμΕ καθώς ορίζει ως:

- *Πολύ μικρές επιχειρήσεις*, οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. € ή έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό μικρότερο από 2 εκατ. € και απασχολούν λιγότερο από 10 εργαζομένους
- *Μικρές επιχειρήσεις*, οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. € ή έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό μικρότερο από 10 εκατ. € και απασχολούν από 10 έως 49 εργαζομένους
- *Μεσαίες επιχειρήσεις*, οι επιχειρήσεις οι οποίες έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. € ή έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό δεν μικρότερο από 43 εκατ. € και απασχολούν από 50 έως 249 εργαζομένους

Συνοπτικά η διάκριση εμφανίζεται στον **Πίνακα 1.1**:

Πίνακας 1.1: Διάκριση ΜμΕ			
Κατηγορία επιχειρήσεων	Αριθμός εργαζομένων	Κύκλος εργασιών	Σύνολο ισολογισμού
Πολύ μικρές	<10	≤ 2 εκατ. ευρώ	≤ 2 εκατ. ευρώ
Μικρές	<50	≤ 10 εκατ. ευρώ	≤ 10 εκατ. ευρώ
Μεσαίες	<250	≤ 50 εκατ. ευρώ	≤ 43 εκατ. ευρώ

Μια επιχείρηση αποκτά ή χάνει τον ορισμό ως ΜμΕ όταν για 2 συνεχόμενα έτη από την ημερομηνία σύνταξης του ισολογισμού της, βρίσκεται πάνω ή κάτω από τα όρια που ορίζει η Επιτροπή για τον αριθμό των εργαζομένων ή των χρηματοπιστωτικών ορίων.

Ωστόσο επειδή στην Ελλάδα τα μεγέθη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι σε χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρώπη (το 99% των επιχειρήσεων

απασχολεί το πολύ 50 άτομα), σύμφωνα με τον ΕΟΜΜΕΧ, ως μικρομεσαίες θεωρούνται όσες επιχειρήσεις απασχολούν μέχρι 100 άτομα προσωπικό. Εξαιτίας αυτού, η διάκριση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που ακολουθούν οι μεγάλες τράπεζες στη χώρα μας βασίζεται στον κύκλο εργασιών τους. Σύμφωνα με αυτό το κριτήριο επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών έως 1 εκατ. ευρώ χαρακτηρίζονται πολύ μικρές, επιχειρήσεις μέχρι 3 εκατ. ευρώ ως μικρές και με όριο άνω των 3 εκατ. ευρώ ως μεσαίες.

1.3 Τύποι Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Ο νέος ορισμός των ΜμΕ κάνει διάκριση μεταξύ τριών τύπων επιχειρήσεων σε συνάρτηση με το είδος της σχέσης που αυτές διατηρούν με άλλες επιχειρήσεις όσον αφορά τη συμμετοχή στο κεφάλαιο, το δικαίωμα ψήφου ή το δικαίωμα άσκησης κυρίαρχης επιρροής.

1.3.1 Αυτόνομη επιχείρηση

Αυτόνομη επιχείρηση, όπου είναι και η συχνότερη περίπτωση που συναντάται στην Ελλάδα, είναι η επιχείρηση που:

- δεν διαθέτει συμμετοχή 25% ή περισσότερο σε άλλη επιχείρηση
- δεν κατέχεται άμεσα κατά 25% ή περισσότερο από άλλη επιχείρηση ή δημόσιο οργανισμό ή από κοινού από περισσότερες επιχειρήσεις συνδεδεμένες μεταξύ τους ή από δημόσιους οργανισμούς
- δεν συντάσσει παγιωμένους λογαριασμούς και δεν περιέχεται στους λογαριασμούς μιας επιχείρησης η οποία συντάσσει παγιωμένους λογαριασμούς

1.3.2 Συνεργαζόμενη επιχείρηση

Συνεργαζόμενη επιχείρηση, είναι το είδος της επιχείρησης η οποία δημιουργεί χρηματοοικονομικές εταιρικές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις, χωρίς η μία να μπορεί να ασκεί άμεσο ή έμμεσο ουσιαστικό έλεγχο στην άλλη. Συγκεκριμένα:

- κατέχει συμμετοχή μεταξύ 25% και κάτω του 50% σε αυτήν· αυτή η άλλη επιχείρηση έχει συμμετοχή μεταξύ 25% και κάτω του 50% στην αιτούσα επιχείρηση
- η αιτούσα επιχείρηση δεν καταρτίζει ενοποιημένους λογαριασμούς στους οποίους να περιλαμβάνεται η εν λόγω άλλη επιχείρηση και δεν περιλαμβάνεται μέσω ενοποίησης στους λογαριασμούς εκείνης ή μιας επιχείρησης που συνδέεται με αυτή την τελευταία.

1.3.3 Συνδεδεμένη επιχείρηση

Συνδεδεμένη επιχείρηση, η οποία αποτελεί και την σπανιότερη μορφή, αντιστοιχεί στην οικονομική κατάσταση επιχειρήσεων που αποτελούν μέρος μιας ομάδας, μέσω του άμεσου ή έμμεσου ελέγχου της πλειοψηφίας του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου ή μέσω της εξουσίας άσκησης κυρίαρχης επιρροής σε μια επιχείρηση.

1.4 Νομικές Μορφές Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

1.4.1 Ατομική Επιχείρηση

Η *ατομική επιχείρηση* αποτελεί την πιο διαδεδομένη και απλή μορφή ΜμΕ. Κύριο πλεονέκτημά της είναι ότι παρέχει μεγαλύτερη ευελιξία ως προς τις επιχειρηματικές αποφάσεις, όσον αφορά το μέγεθος και το είδος της παραγωγής, τις μεθόδους που ακολουθούνται κ.α., αφού συνήθως συγκεντρώνονται στο πρόσωπο ενός ατόμου. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν πλεονέκτημα σε μικρή κλίμακα παραγωγή, εν αντιθέσει με την ανάπτυξη μεγάλου μεγέθους δραστηριότητας όπου η τότε η εταιρική μορφή της επιχείρησης αποτελεί καλύτερη λύση.

1.4.2 Ομόρρυθμη (Ο.Ε.) και Ετερόρρυθμη (Ε.Ε.) Εταιρία

Στην *ομόρρυθμη εταιρία*., όλοι οι εταίροι, ανεξαρτήτως ποσοστού συμμετοχής, ευθύνονται προσωπικά, απεριόριστα και αλληλέγγυα για τις υποχρεώσεις της εταιρίας προς τους προμηθευτές ή τους πιστωτές της.

Στην *ετερόρρυθμη εταιρία*, οι εταίροι δεν φέρουν όλοι την ίδια ευθύνη, όπως στην ομόρρυθμη. Χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: τους ομόρρυθμους εταίρους και τους ετερόρρυθμους. Οι ομόρρυθμοι εταίροι βαρύνονται με την απεριόριστη ευθύνη σε περίπτωση αδυναμίας της επιχείρησης να αντεπεξέλθει στις οικονομικές της υποχρεώσεις. Οι ετερόρρυθμοι εταίροι έχουν περιορισμένη ευθύνη ανάλογα με το ποσοστό της εισφοράς τους.

Η σύσταση των εταιρειών αυτών δεν έχει διαφορές καθότι απαιτείται ιδιωτικό συμφωνητικό το οποίο πρέπει να κατατεθεί στο Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρίας και καταβάλλονται τα ίδια έξοδα για την σύσταση της εταιρίας.

1.4.3 Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε.)

Η *εταιρία περιορισμένης ευθύνης* αποτελεί έναν ενδιάμεσο τύπο επιχείρησης, ανάμεσα στην προσωπική επιχείρηση και την Ανώνυμη Εταιρία. Όπως και η Α.Ε, είναι

μετοχική επιχείρηση τα μέλη της οποίας έχουν περιορισμένη ευθύνη, ανάλογη με το ποσοστό των κεφαλαίων τους. Σε περίπτωση χρεοκοπίας, δεν είναι οι εταίροι που επωμίζονται την ευθύνη, ως φυσικά πρόσωπα, αλλά η εταιρία, ως νομικό πρόσωπο, με το εταιρικό κεφάλαιό της. Η συγκεκριμένη εταιρική μορφή ενδείκνυται για μικρές και κυρίως για μεσαίες επιχειρήσεις, όπου οι εταίροι δεν διακινδυνεύουν την προσωπική τους περιουσία, αλλά δεν έχουν υποχρέωση να καταβάλουν μεγάλο κεφάλαιο για την ίδρυση της επιχείρησης, κάτι που συμβαίνει στην περίπτωση της Ανώνυμης Εταιρίας.

1.4.3 Ανώνυμη Εταιρία (Α.Ε.)

Η *ανώνυμη εταιρία* είναι κεφαλαιουχική εταιρία, που δεν εξαρτάται από τη σύσταση των μετόχων της. Διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο, τα μέλη του οποίου δεν είναι απαραίτητως και μέτοχοι της επιχείρησης. Όπως και στην Ε.Π.Ε. στην περίπτωση της ΑΕ, για τα χρέη της εταιρίας δεν ευθύνονται οι μέτοχοί της ως φυσικά πρόσωπα, αλλά η ίδια η εταιρία, με το μετοχικό της κεφάλαιο.

1.5 Πλεονεκτήματα και Μειονεκτήματα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

1.5.1 Πλεονεκτήματα ΜμΕ

Είναι γενικώς παραδεκτό η αναμφισβήτητη συνεισφορά των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην εθνική οικονομική ευημερία, καθώς παράγουν το μεγαλύτερο μέρος των προϊόντων και υπηρεσιών . Τα κυριότερα πλεονεκτήματά τους συνοψίζονται στα παρακάτω:

- Ευελιξία και ταχύτητα στη λήψη αποφάσεων καθώς υπάρχει συνήθως ένα επίπεδο διοικητικής ιεραρχίας, μεταξύ του ιδιοκτήτη και των εργαζομένων. Αυτό αποτελεί σημαντικό παράγοντα όταν πρόκειται για την επίλυση προβλημάτων όπου ο χρόνος παίζει σημαντικό ρόλο και από την άλλη οι γραμμές επικοινωνίας ανάμεσα στα μέλη μιας μικρομεσαίας επιχείρησης γίνονται σύντομες και άμεσες.
- Δημιουργία νέων θέσεων εργασίας στοιχείο απαραίτητο σε έναν συνεχόμενα αυξανόμενο πληθυσμό και μέσα σε ένα ασταθές οικονομικό περιβάλλον που η ανεργία μαστίζει μεγάλο μέρος κυρίως των νέων ανθρώπων.
- Γρήγορη προσαρμογή στις μεταβαλλόμενες συνθήκες λόγω του μεγέθους τους.

- Καινοτομίες στην παραγωγή προϊόντων και υπηρεσιών καθώς τα περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες που παράγονται και παρέχονται από τις μεγάλες εταιρίες προέρχονται από ανεξάρτητους επαγγελματίες και μικρούς οργανισμούς. Παράδειγμα αποτελεί η μεγάλη αυτοκινητοβιομηχανία BMW η οποία συνεργάζεται με πλήθος μικρών εταιριών οι οποίες εξειδικεύονται στην παραγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών απαραίτητων για την διεξαγωγή της παραγωγικής διαδικασίας της
- Προσωπικές σχέσεις και γνωριμία με το πελατολόγιο καθώς και εξυπηρέτηση ιδιαίτερων αναγκών των πελατών. Ο επιχειρηματίας ερχόμενος σε προσωπική επαφή με τον πελάτη έχει την ευκαιρία να πετύχει την άμεση διαφήμιση των προϊόντων του.
- Μικρότεροι φορολογικοί συντελεστές.
- Μεγαλύτερη ευελιξία τόσο ως προς την ίδρυσή τους, όσο και ως προς τη λειτουργία τους.
- Έλλειψη γραφειοκρατίας.
- Εκμετάλλευση τοπικών πόρων.

1.5.2 Μειονεκτήματα ΜμΕ

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, από την άλλη πλευρά ,έρχονται αντιμέτωπες με διάφορα προβλήματα σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους Τα σημαντικότερα μειονεκτήματά τους είναι:

- Ο μεγάλος επιχειρηματικός κίνδυνος καθώς το μικρό μέγεθος τους τις καθιστά λιγότερο αποδοτικές και ανταγωνιστικές, και κατά συνέπεια περισσότερο ευάλωτες στις συχνές μεταβολές της αγοράς
- Δυσκολίες στην προμήθεια πρώτων υλών αναφορικά με την τιμή και την ποιότητα
- Μικρή παραγωγική ικανότητα για την κάλυψη μεγάλων παραγγελιών
- Ανεπαρκής εμπορική οργάνωση και δίκτυο πωλήσεων
- Περιορισμένοι οικονομικοί πόροι και δυσκολία μακροχρόνιου τραπεζικού δανεισμού. Οι ΜμΕ στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς έχουν δυσκολίες

πρόσβασης στο τραπεζικό σύστημα λόγω, του υψηλότερου κινδύνου που τις χαρακτηρίζει λόγω έλλειψης επαρκών εγγυήσεων αλλά και λόγω του οικογενειακού τους χαρακτήρα. Το αποτέλεσμα είναι ότι οι ΜμΕ καταλήγουν στο βραχυπρόθεσμο δανεισμό και στις πιστώσεις των προμηθευτών για να καλύψουν τις αυξημένες ανάγκες τους για κεφάλαιο κίνησης. Λίγες είναι αυτές που εφαρμόζουν σύγχρονα τραπεζικά εργαλεία όπως, η χρηματοδοτική μίσθωση (leasing), η σύμβαση πρακτορείας επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring) και το επιχειρηματικό κεφάλαιο υψηλού κινδύνου (venture capital) ως εναλλακτικές λύσεις εξεύρεσης κεφαλαίων. Συνεπώς, οι επιχειρήσεις αυτές έχουν δυσκολία στην ανάπτυξη επενδυτικών προγραμμάτων μεγάλης εμβέλειας.

- Η έλλειψη εξειδικευμένων διοικητικών
- Η χαλαρή σύνδεση των πανεπιστημίων στις ανάγκες των ΜμΕ
- Η περιορισμένη αντίληψη, που είναι και το κυριότερο χαρακτηριστικό των ελληνικών ΜμΕ, της παγκοσμιοποίησης της αγοράς και η έλλειψη προσαρμογής τους μέσω στρατηγικών σχεδίων στις ολοένα μεταβαλλόμενες εξελίξεις που συντελούνται.
- Δεν χρησιμοποιούν στρατηγικό προγραμματισμό καθώς και άλλες τεχνικές σύγχρονης διοίκησης, όπως στρατηγικές συμμαχίες, ολική ποιότητα παραγωγής, ανταγωνιστική σύγκριση, μέτρηση ικανοποίησης πελατών κ.λπ.
- Υστερούν στον μακροχρόνιο σχεδιασμό, στο μάρκετινγκ, στην ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας, σε έρευνα και ανάπτυξη, στην πρόσβαση στις πηγές παραγωγής πρώτων υλών και στις συνεργασίες.
- Παρουσιάζουν υψηλό δείκτη θνησιμότητας κάτι που αποτελεί και το μεγαλύτερο μειονέκτημά τους . Η ευκολία εισόδου, χωρίς απαγορευτικές προϋποθέσεις για την ίδρυση μιας επιχείρησης μετατρέπεται πολύ εύκολα και σε αποτυχία. Επιπλέον, υψηλός δείκτης θνησιμότητας οφείλεται και στο αυξανόμενο μονοπώλιο των μεγάλων επιχειρήσεων, οι οποίες με την επιθετική τιμολογιακή πολιτική που ακολουθούν βγάζουν εκτός αγοράς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

1.6 Η Ευρωπαϊκή πολιτική για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις

Οι ΜμΕ αποτελούν την ραχοκοκαλιά της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δίνοντας μεγάλη σημασία στην ανάπτυξή τους, έχει δρομολογήσει μια σειρά μέτρων στήριξης και ενίσχυσης μέσω διαφόρων πρωτοβουλιών. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση της ICAP² το 2011 με θέμα «Η κατάσταση και οι προοπτικές των ΜΜΕ στην Ελλάδα» οι κυριότερες πρωτοβουλίες είναι:

1.6.1 Η «στρατηγική της Λισαβόνας»

Το 2000 η Ευρωπαϊκή Ένωση υιοθέτησε τη «στρατηγική της Λισαβόνας» με στόχο να απαντήσει σε μερικά από τα πιο σημαντικά θέματα της εποχής μας όπως η παγκοσμιοποίηση, η γήρανση του πληθυσμού και η περιβαλλοντική υποβάθμιση. Η στρατηγική της Λισαβόνας βασίζεται πάνω στα στοιχεία μίας ανοικτής μικτής οικονομίας της αγοράς που συνδυάζεται με τις αξίες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Μοντέλου, που επιχειρεί να συνδυάσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο την οικονομική ευημερία με την κοινωνική δικαιοσύνη και την πολιτική δημοκρατία. Από το 2005 με την ανανεωμένη στρατηγική αναγνωρίστηκε η σημασία των ΜμΕ για την ευρωπαϊκή οικονομία, προτείνοντας:

- την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των δεξιοτήτων
- τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜμΕ στις αγορές
- την εξάλειψη της γραφειοκρατίας
- τη βελτίωση του αναπτυξιακού δυναμικού των ΜμΕ
- την ενίσχυση του διαλόγου και των διαβουλεύσεων με τις ΜμΕ και τους φορείς που τις εκπροσωπούν

1.6.2 Η στρατηγική «Ευρώπη 2020»

Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» αποτελεί τη νέα ευρωπαϊκή στρατηγική ανάπτυξης για το 2020 αντικαθιστώντας την «Στρατηγική της Λισαβόνας». Η νέα πρωτοβουλία θα βασίζεται σε 3 προτεραιότητες:

- την έξυπνη ανάπτυξη που θα προωθεί την γνώση και την καινοτομία στην οικονομία
- τη βιώσιμη ανάπτυξη που θα προωθεί μιας πιο περιβαλλοντικά βιώσιμη και ανταγωνιστική οικονομία

²http://www.startupgreece.gov.gr/sites/default/files/%20CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%91_0.pdf

- την ανάπτυξη χωρίς περιορισμούς που θα βασίζεται στη δημιουργία μιας οικονομίας με υψηλή απασχόληση, κοινωνική και περιφερειακή συνοχή

1.6.3 Η πρωτοβουλία Small Business Act for Europe (SBA)

Το 2008 υιοθετούνται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή δέκα κατευθυντήριες αρχές σχεδιασμού και εφαρμογής δράσεων για τις ΜμΕ, οι οποίες θα αποτυπώνονται στο SBA και θα συγκροτούν το τρέχον ενιαίο πολιτικό πλαίσιο για τις ΜΜΕ στην ΕΕ-28 και θα πρέπει να υιοθετούνται από τα κράτη-μέλη. Οι δέκα κατευθυντήριες αρχές είναι:

- Δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο η επιχειρηματικότητα αναπτύσσεται και ανταμείβεται
- Διασφάλιση δεύτερων ευκαιριών για έντιμους επιχειρηματίες που αντιμετωπίζουν πτώχευση
- Σχεδιασμός κανόνων βάσει της αρχής «Προτεραιότητα στις Μικρές Επιχειρήσεις»
- Ανταπόκριση της δημόσιας διοίκησης στις ανάγκες των ΜμΕ
- Υιοθέτηση δημόσιων εργαλείων για τις ανάγκες των ΜμΕ με διευκόλυνση της συμμετοχής τους
- Διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜμΕ σε χρηματοδότηση και δημιουργία ενός περιβάλλοντος που θα υποστηρίζει τις έγκαιρες πληρωμές στις εμπορικές συναλλαγές
- Παροχή βοήθειας στις ΜμΕ έτσι ώστε να επωφεληθούν περισσότερο από τις ευκαιρίες που προσφέρει η Ενιαία Αγορά
- Προώθηση των δεξιοτήτων και της καινοτομίας
- Αναγνώριση επιχειρηματικών ευκαιριών σε περιβαλλοντικές πρακτικές
- Ενθάρρυνση της διεθνοποίησης των ΜμΕ

Το περιεχόμενο του SBA αναθεωρήθηκε τον Φεβρουάριο 2014, με αφορμή την νέα ευρωπαϊκή στρατηγική «Ευρώπη 2020». Οι ανωτέρω βασικές αρχές της πρωτοβουλίας εξακολουθούν να ισχύουν, ωστόσο μετά την αναθεώρηση η έμφαση δίδεται στους εξής τομείς:

- Βελτίωση και διευκόλυνση των ΜμΕ σε μέσα χρηματοδότησης
- Καλύτερη ενσωμάτωση της αρχής «Προτεραιότητα στις Μικρές Επιχειρήσεις»

- Πλήρης αξιοποίηση της Ενιαίας Αγοράς
- Παροχή βοήθειας στις ΜμΕ για να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης και της κλιματικής αλλαγής
- Προώθηση επιχειρηματικότητας, απασχόλησης και ανάπτυξης χωρίς περιορισμούς

1.6.4 Ο θεσμός του εθνικού απεσταλμένου ΜμΕ (SME envoy)

Τον Φεβρουάριο 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να ορίσουν τον αντίστοιχο εθνικό απεσταλμένο τους (National SME Envoy) με σκοπό τη δημιουργία ενός δικτύου εθνικών αποσταλμένων που θα έχουν ως κύριο ρόλο τους:

- τη δημιουργία επικοινωνιακών καναλιών μεταξύ της Επιτροπής, των ΜμΕ και των εκπροσώπων τους
- την προώθηση των συμφερόντων των ΜμΕ, διασφαλίζοντας την αποτελεσματική εφαρμογή της αρχής «Προτεραιότητα στις Μικρές Επιχειρήσεις» που περιλαμβάνεται στην νέα στρατηγική «Ευρώπη 2020»

1.7 Αριθμητικά στοιχεία των Ελληνικών ΜμΕ

Ενώ η Ε.Ε. επανέρχεται στα προ κρίσης επίπεδα με αύξηση θέσεων εργασίας των ΜμΕ, η Ελλάδα συνεχίζει να έχει πρόβλημα στις πολιτικές για τις ΜμΕ. Συνεπώς επιβάλλεται μια νέα πολιτική στήριξης για να σταματήσει η συγκεκριμένη καθοδική πορεία. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα αποτελούν την συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων που λειτουργούν. Συνολικά αριθμούν περίπου τις 531.059 σύμφωνα με την ετήσια Ευρωπαϊκή Έκθεση για το έτος 2013.³ Από αυτές οι περισσότερες κατατάσσονται στην κατηγορία πολύ μικρές επιχειρήσεις (δηλαδή έως 10 εργαζόμενους) και έχουν έντονα οικογενειακό χαρακτήρα. Ταυτόχρονα η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από πολύ υψηλό ποσοστό αυτοαπασχολούμενων. Αναφορικά με την απασχόληση, για το έτος 2013 οι επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 10 άτομα αποτελούν το 55% της απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα.

Στο πλαίσιο της παρακολούθησης της εφαρμογής της πολιτικής ΜμΕ και των επιπτώσεών της σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει

³ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/greece_en.pdf

κάθε χρόνο την Ετήσια Έκθεση για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (SME Review). και το ενημερωτικό δελτίο για την πρωτοβουλία SBA στην Ελλάδα , που παρέχονται στο πλαίσιο αξιολόγησης της απόδοσης των ΜμΕ (SME Performance Review-SPR) κατά την εφαρμογή της πρωτοβουλίας Small Business Act(SBA), το έτος 2013 , οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (με προσωπικό μέχρι 10 άτομα) στην Ελλάδα, κατείχαν ποσοστό μεγαλύτερο από το μέσο όρο της ΕΕ των 27 στο σύνολο των επιχειρήσεων (96,2% έναντι 92,4%), ενώ αποτελούσαν το 96,6% των ΜμΕ, ξεπερνώντας κατά 4 περίπου ποσοστιαίες μονάδες τον αντίστοιχο μέσο όρο της ΕΕ.

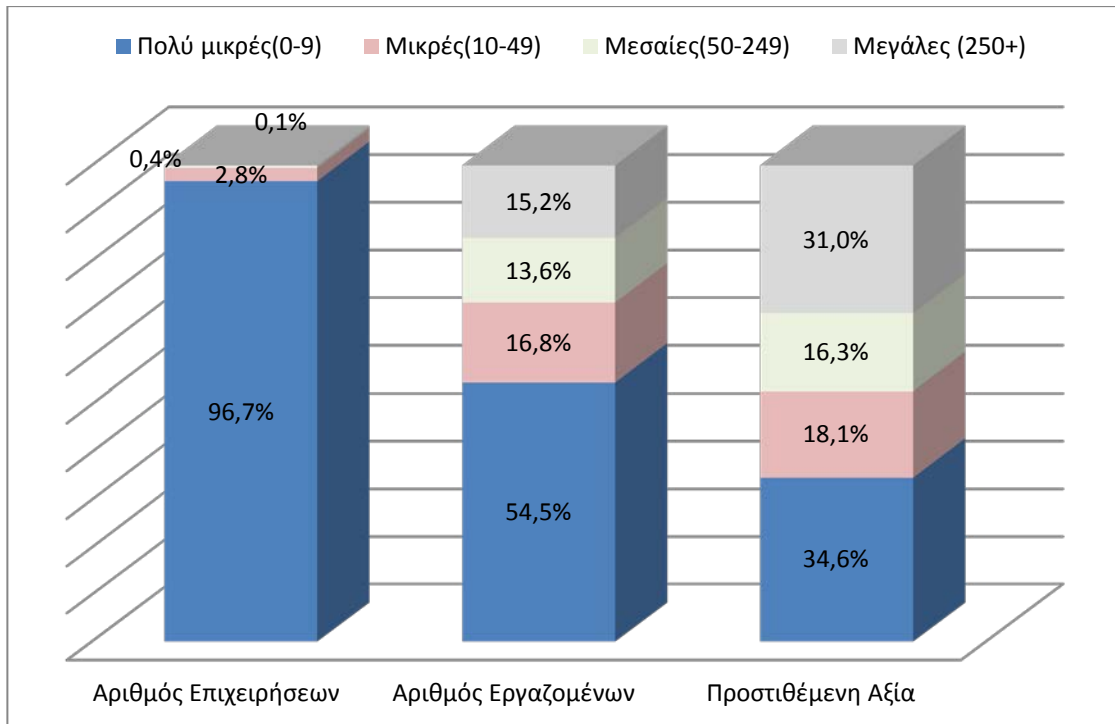
Πίνακας 1.2: Μέσος όρος της Ε.Ε (27) και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας σχετικά με τις ΜμΕ 2010-2013⁴

Ελλάδα	2010/2011	2012	2013
Επιχειρήσεις	745.677	727.883	531.059
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκ.€)	55.000	47.000	34.000
Αριθμός προσληφθέντων ανθρώπων	2.150.438	1.998.453	1.426.840
Μέσος Όρος ΕΕ(27)	2010/2011	2012	2013
Επιχειρήσεις	770.973	753.920	763.486
Ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (εκ.€)	126.186	125.755	127.036
Αριθμός προσληφθέντων ανθρώπων	3.239.916	3.215.360	3.225.641
Ελλάδα vs Μέσος Όρος ΕΕ(27)	2011	2012	2013
Επιχειρήσεις GR	745.677	727.883	531.059
Επιχειρήσεις Μέσος όρος ΕΕ 27	770.973	753.920	763.486
Ακαθ Προστιθέμενη Αξία (mil €) GR	55.000	47.000	34.000
Ακαθ Προστιθέμενη Αξία (mil €) Μέσος όρος ΕΕ 27	126.186	125.755	127.036
Αριθμός προσληφθέντων ατόμων GR	2.150.438	1.998.453	1.426.840
Αριθμός προσληφθέντων ατόμων Μέσος όρος ΕΕ 27	3.239.916	3.215.360	3.225.641

Πηγή: SBA Fact Sheets (GREECE 2010-2013) / Annual Report on EU Small and Medium sized Enterprises 2010-2013

⁴ SBA Fact Sheets για τα έτη 2010/2011, 2012 και 2013

Γράφημα 1.1: Πλήθος επιχειρήσεων, θέσεις απασχόλησης, προστιθέμενη αξία των Ελληνικών ΜμΕ (2013)⁵

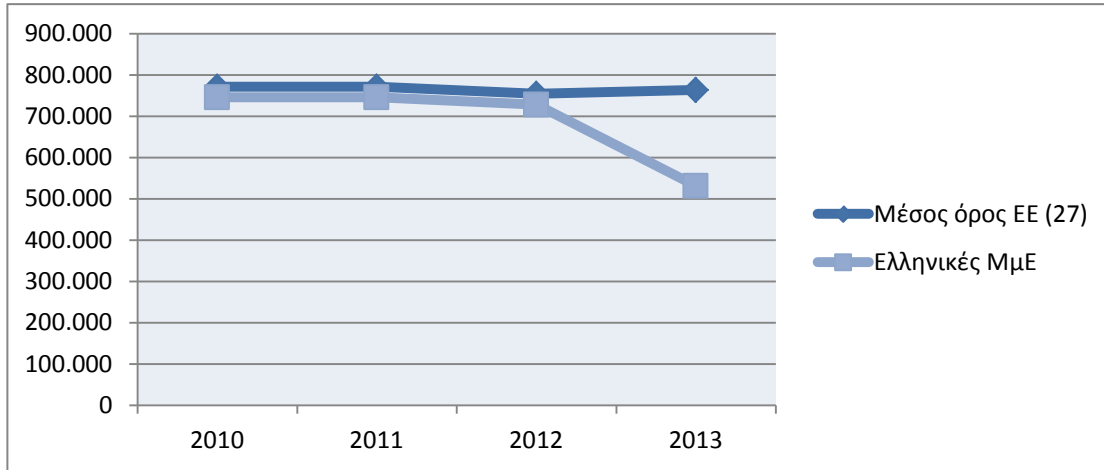

Πηγή: SBA Fact Sheets (GREECE 2010-2013) / Annual Report on EU Small and Medium sized Enterprises 2010-2013

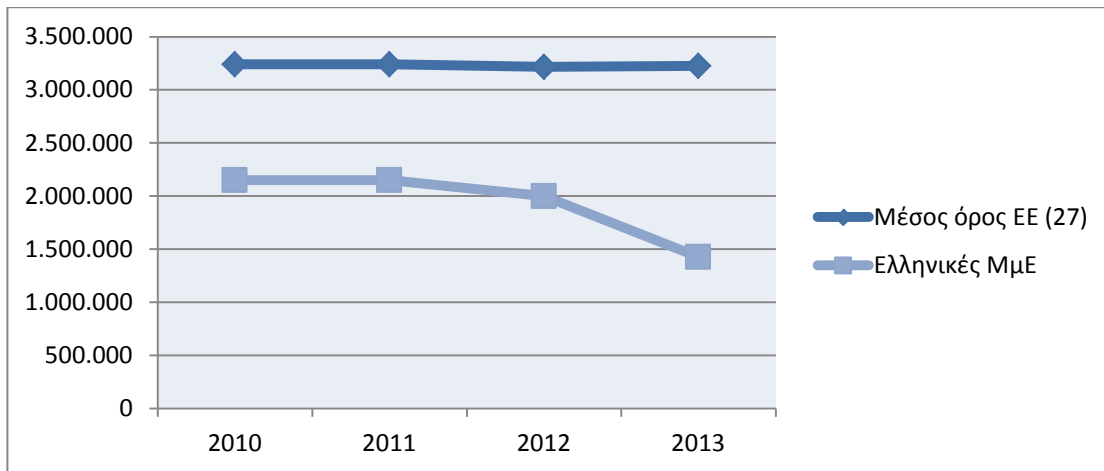
Η διαχρονική πορεία των βασικότερων μεγεθών των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα (αριθμός επιχειρήσεων, αριθμός προσωπικού που απασχολείται σε αυτές και προστιθέμενη αξία), σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη της ΕΕ παρουσιάζονται στα ακόλουθα γραφήματα.

⁵ SBA Fact Sheet 2013

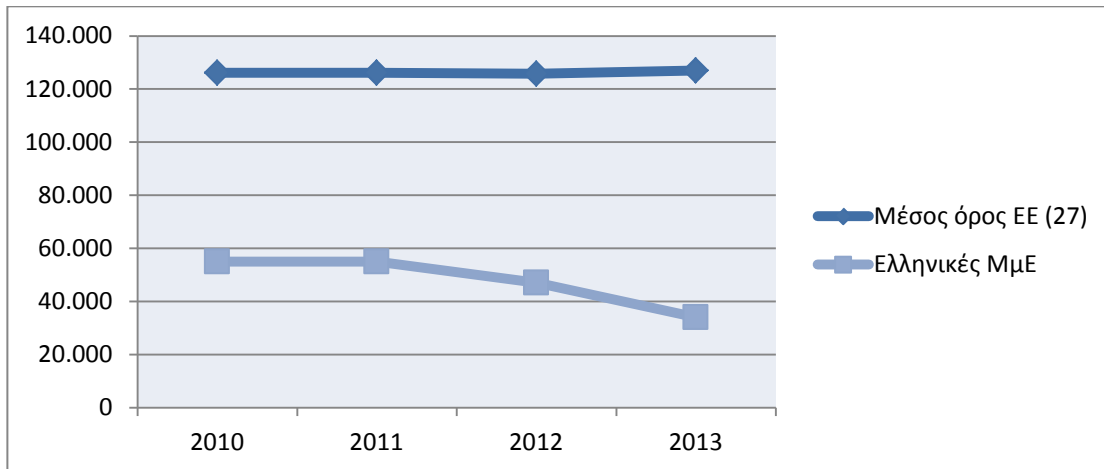
Γράφημα 1.2: Μέσος όρος της Ε.Ε (27) και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας αναφορικά με τον αριθμό των ΜμΕ περιόδου 2010-2013

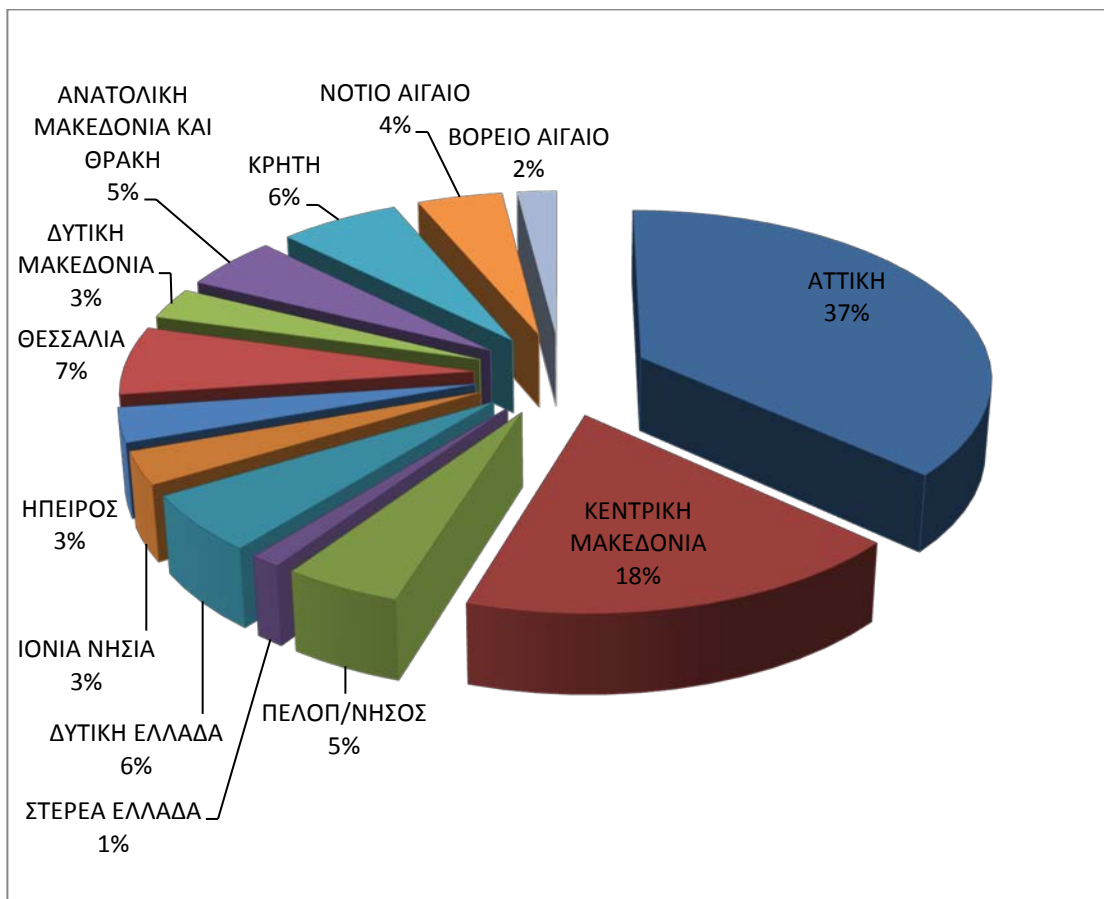
Γράφημα 1.3: Μέσος όρος της Ε.Ε (27) και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας αναφορικά με τις θέσεις εργασίας περιόδου 2010-2013

Γράφημα 1.4: Μέσος όρος της Ε.Ε (27) και αντίστοιχα τα στοιχεία της Ελλάδας αναφορικά με την προστιθέμενη αξία περιόδου 2036010-2013

Γράφημα 1.5: Ποσοστιαία κατανομή ΜμΕ ανά Περιφέρεια

Πηγή : Ελληνική Στατιστική Αρχή , Επεξεργασία: Εθνικό Παρατηρητήριο ΜμΕ/2008

Από αυτά τα παραπάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι ελληνικές ΜμΕ οι οποίες αποτελούν τη συντριπτική πλειονότητα των ελληνικών ΜμΕ έχουν πληγεί σοβαρά από την παρατεταμένη ύφεση, η οποία συνέβαλε στην αύξηση των ποσοστών ανεργίας.

Όσον αφορά το συνολικό αριθμό, την απασχόληση και τη συνολική προστιθέμενη αξία, ο τομέας των ΜμΕ στην Ελλάδα εξαρτάται πολύ περισσότερο από τις πολύ μικρές επιχειρήσεις σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η Ελλάδα ανήκει στην ομάδα των χωρών μαζί με την Ισπανία, την Πορτογαλία και την Ιταλία όπου οι ΜμΕ αντιστοιχούν σε υψηλότερο ποσοστό της συνολικής απασχόλησης σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ευρώπη. Η απασχόληση αυτή συγκεντρώνεται κυρίως στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες παρέχουν τις περισσότερες θέσεις εργασίας, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό στο σύνολο της ΕΕ είναι περίπου 30%. Επιπλέον, φαίνεται ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας της ελληνικής οικονομίας όπου περισσότερο από το 35% των ελληνικών εταιρειών βρίσκονται εγκατεστημένες στην Αττική, επιτείνοντας τις περιφερειακές ανισότητες.

Στον κατασκευαστικό κλάδο όπως αναφέρει το SBA Fact Sheet για την Ελλάδα το 2013, τόσο οι ΜμΕ όσο και οι μεγάλες επιχειρήσεις υπέστησαν κάμψη την περίοδο 2008-2012 όπου επιβεβαιώνεται από τη σταθερή πτώση του αριθμού των αδειών οικοδόμησης που χορηγούνται: -11,1% (2010), -28,5% (2011) και -36,7% (2012). Σε σύγκριση με τις μεγάλες επιχειρήσεις του κλάδου, οι ΜμΕ υπέστησαν τη μεγαλύτερη μείωση του αριθμού των εργαζομένων (Μεγάλες επιχειρήσεις: -19%, ΜμΕ -35%) και προστιθέμενης αξίας (Μεγάλες επιχειρήσεις: -20%, ΜμΕ -33%). Αυτό αποδίδεται στο γεγονός ότι η εξαφάνιση μεγάλων δημόσιων συμβάσεων κατεύθυνε τις μεγάλες επιχειρήσεις σε μικρότερα κατασκευαστικά έργα εκτοπίζοντας τις ΜμΕ. Επιπλέον, οι ΜμΕ δραστηριοποιούνται κυρίως στην ιδιωτική αγορά, η οποία κατέρρευσε μετά το 2009. Στον μεταποιητικό κλάδο συνολικά, κατά την περίοδο 2008-2012, ο αριθμός των εργαζομένων μειώθηκε περίπου στο 20%, και η προστιθέμενη αξία μειώθηκε κατά περίπου 10%. Η αρνητική ανάπτυξη μπορεί να αποδοθεί στα μέτρα λιτότητας, ιδιαίτερα στην αύξηση των φόρων και σε άλλες εξελίξεις όπως η μείωση των μισθών και των συντάξεων. Η κατάσταση αυτή οδήγησε σε αυξημένη χρηματοπιστωτική επιβάρυνση και φορολογικές υποχρεώσεις για τις επιχειρήσεις, σε συνδυασμό με μείωση της αγοραστικής δύναμης των καταναλωτών: προκλήσεις οι οποίες αντιμετωπίζονται κατά κανόνα καλύτερα από τις μεγάλες επιχειρήσεις σε σχέση με τις ΜμΕ. Επιπλέον, έχουν πλέον καταργηθεί πολλά φορολογικά κίνητρα και

φοροαπαλλαγές τα οποία απολάμβαναν στο παρελθόν οι ΜμΕ. Γενικότερα ο κλάδος του εμπορίου κατέγραψε μεγάλες απώλειες εξαιτίας της οικονομικής κρίσης, οι οποίες επιβεβαιώνονται και από το κλείσιμο περίπου 130.000 εμπορικών ΜμΕ από το 2008. Για τρίτη συνεχή χρονιά η απασχόληση στο εμπόριο διαμορφώθηκε κάτω από τις 700.000 θέσεις, σε επίπεδα του 1995. Το χρονικό διάστημα 2011-2012 οι μικρότερες εμπορικές επιχειρήσεις (Ομόρρυθμες, Ετερόρρυθμες και Ατομικές Επιχειρήσεις) εμφάνισαν πολύ χειρότερες επιδόσεις από τις μεγαλύτερες (Ανώνυμες Εταιρίες)⁶. Επιπροσθέτως, οι ΜμΕ βρίσκονται αντιμέτωπες με την απροθυμία των Τραπεζών να δανείζουν, επιδεινώνοντας τον κύκλο της οικονομικής ύφεσης και πλήττοντας σοβαρά τις προσπάθειες των ελληνικών ΜμΕ να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Σχεδόν κανένας εξειδικευμένος μηχανισμός χρηματοδοτικής στήριξης για τις ΜμΕ δεν έχει μείνει ανεπηρέαστος από την τρέχουσα χρηματοπιστωτική κατάσταση και, κατά κανόνα, η πρόσβαση των ΜμΕ σε δάνεια, πιστώσεις και χρηματοδοτικές πηγές είναι περιορισμένη.

1.8 Προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ελληνικές ΜμΕ

Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, στην σημερινή εποχή έρχονται αντιμέτωπες συνεχώς με μια σειρά διαρθρωτικών προβλημάτων τα οποία αποτελούν τροχοπέδη για την περαιτέρω εξέλιξη και ανάπτυξή τους. Τα κυριότερα προβλήματα συνοψίζονται στα παρακάτω:

- *Η γραφειοκρατία*: Στην δύσκολη οικονομική περίοδο που διανύουμε, η προσπάθεια για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας αλλά και για την καταπολέμηση της ανεργίας απαιτεί απλές κρατικές παρεμβάσεις και άρση των πολύπλοκων γραφειοκρατικών διαδικασιών. Σύμφωνα με την ΓΣΕΒΕΕ, το ύψος του μη μισθολογικού κόστους εξαιτίας των γραφειοκρατικών διαδικασιών, ανέρχεται στο 50% του συνολικού κόστους λειτουργίας των επιχειρήσεων. Επιπλέον, η διαδικασία ίδρυσης μίας επιχείρησης είναι εξαιρετικά χρονοβόρα στον τομέα της αδειοδότησης. Είναι χαρακτηριστικό πως οι ημέρες που απαιτούνται για να λειτουργήσει μία ελληνική επιχείρηση είναι 19 έναντι των 14 ημερών που ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση

⁶ Σύμφωνα με την έρευνα του IN.EM.Y. της ΕΣΣΕ για την Ετήσια Έκθεση του Ελληνικού Εμπορίου η οποία είναι η μοναδική που καλύπτει τις μικρότερες επιχειρήσεις (ΟΕ, ΕΕ, ΑΤΕ) που δεν είναι υποχρεωμένες να δημοσιεύουν ισολογισμό.

- Η *διαφθορά* : Αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ελληνικής πολιτικής κουλτούρας δημιουργώντας άσχημα πρότυπα προκαλώντας αρνητικό αντίκτυπο στην οικονομική, ηθική και κοινωνική υπόσταση της χώρα στους τομείς των επενδύσεων και της καινοτομίας, απομακρύνοντας ξένους επενδυτές οι οποίοι δεν θέλουν να επενδύσουν τα κεφάλαιά τους σε χώρες όπου για να δεν υπάρχει προοπτική ανάπτυξης της επιχείρησής τους αν δεν δωροδοκήσουν.
- Η *φορολογική πολιτική*: Συναντάται όχι μόνο στις διαδικασίες ίδρυσης και λειτουργίας μίας επιχείρησης αλλά και το φορολογικό σύστημα το οποίο διακρίνεται περισσότερο από την λογική της είσπραξης των φόρων και λιγότερο από την λογική της ανάπτυξης. Αυτό έχει σαν άμεση συνέπεια να φορολογούνται οι πολύ μικρές επιχειρήσεις δυσανάλογα πολύ περισσότερο σε σχέση με τις μεγαλύτερες.
- Η *χαμηλή ανταγωνιστικότητα*: Οφείλεται στην διάθρωση της ελληνικής οικονομίας που είναι προσανατολισμένη σε παραδοσιακές, μεταποιητικές δραστηριότητες χαμηλής ειδίκευσης και μικρής προστιθέμενης αξίας και στην ανεπάρκεια του θεσμικού πλαισίου σε τοπικό και εθνικό επίπεδο.
- Η *έλλειψη κατάλληλα ειδικευμένου προσωπικού* :
Οι παράγοντες που ευθύνονται για το χαμηλό επίπεδο του εργατικού δυναμικού είναι συνήθως α) η συχνά βραχυπρόθεσμη απασχόληση των εργαζομένων β) η περιορισμένη ικανότητα των επιχειρηματιών να κατανοήσουν τις πραγματικές ανάγκες της επιχείρησής τους σε συνδυασμό με την απροθυμία τους να επενδύσουν σε ανθρώπινους πόρους, ώστε στη συνέχεια να προσλάβουν το κατάλληλα εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.
- Η *έλλειψη ρευστότητας*: Το πρόβλημα της ρευστότητας έχει επιδεινωθεί δραματικά τα χρόνια της κρίσης. Αυτό οφείλεται κυρίως στο ότι οι εισπράξεις από τους πελάτες εμφανίζουν τεράστιες καθυστερήσεις ενώ αντίθετα οι πληρωμές των προμηθευτών γίνονται συντομότερα.
- Η *έλλειψη χρηματοδότησης*: Οι Τράπεζες πλέον δύσκολα χρηματοδοτούν το ξεκίνημα μιας νέας μικρής επιχείρησης καθώς η αξιολόγηση μιας αίτησης γίνεται στη βάση των εμπράγματων εξασφαλίσεων και όχι στην προοπτική της επιχείρησης. Κατά συνέπεια, κύρια πηγή χρηματοδότησης των πολύ μικρών

επιχειρήσεων είναι κατά κανόνα «τα οικογενειακά κεφάλαια». Η δημιουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε.) που έγινε στα πλαίσια του Γ' Κοινοτικού πακέτου στήριξης συνέβαλε σημαντικά στην άντληση δανείων από τις Τράπεζες με την μορφή εγγυήσεων από το Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε. . Ωστόσο, παρά τον θετικό του ρόλο το Τ.Ε.Μ.Π.Μ.Ε είναι ακόμη αναποτελεσματικό για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις αφενός γιατί πρέπει να προσφέρουν εμπράγματα εξασφαλίσεις κάτι που για την πλειοψηφία αυτών των επιχειρήσεων είναι δύσκολο και αφετέρου ο έλεγχος των αιτήσεων της δανειοδότησης γίνεται με καθαρά χρηματοοικονομικά κριτήρια από τις Τράπεζες.

- Η ανυπαρξία οργάνωσης και σωστής λειτουργίας : Είναι γεγονός ότι στην πλειοψηφία των Ελληνικών ΜμΕ συναντάμε ανυπαρξία οργάνωσης και σωστής διοίκησης. Η χρήση της πληροφορικής βρίσκεται σε πολύ πρώιμο στάδιο, χρησιμοποιώντας την μόνο για συγκεκριμένες εργασίες όπως με διάφορα λογιστικά πακέτα, καθιστώντας έτσι τις επιχειρήσεις κατώτερες σε σχέση με τους εξωτερικούς ανταγωνιστές τους. Μη έχοντας την απαραίτητη τεχνογνωσία και το κατάλληλο εργατικό δυναμικό δεν έχουν ακόμη εισχωρήσει στον ιδιαίτερα αναπτυσσόμενο κλάδο του ηλεκτρονικού επιχειρείν, το οποίο έχει ως σημαντικότερο πλεονέκτημα να κάνει την επιχείρηση να δραστηριοποιείται σε ευρύτερη γεωγραφική από αυτήν που εξυπηρετεί ένα φυσικό κατάστημα.

1.9 Προοπτικές ανάπτυξης των Ελληνικών ΜμΕ στην εποχή της κρίσης

Οι ΜμΕ της χώρας εξακολουθούν να αποτελούν τον κορμό της εθνικής μας οικονομίας και επωμίζονται τα μεγαλύτερα βάρη της οικονομικής κρίσης .

Βασικό εμπόδιο των επιχειρήσεων όπως αναφέρθηκε παραπάνω είναι η έλλειψη ρευστότητας που οδηγεί σε αδυναμία πρόσβασης σε πιστώσεις κυρίως από τους προμηθευτές τους.

Η κατάσταση που επικρατεί στη χώρα μας τη δεδομένη χρονική στιγμή κρίνεται ως ιδιαίτερος εύθραυστη και βρίσκει τους Έλληνες επιχειρηματίες σε αναζήτηση δράσεων και πολιτικών που θα τους οδηγήσουν σε προοπτική ανάπτυξης. Ακόμη και στα δύσκολα χρόνια της κρίσης συνεχίζει να υπάρχει ένα υγιές κομμάτι μικρομεσαίων

επιχειρήσεων , παρά τα έντονα εμπόδια που αντιμετωπίζει. Οι βασικότεροι παράγοντες της επιτυχίας αυτών των επιχειρήσεων είναι η υψηλή εξαγωγική δραστηριότητά τους, οι επενδύσεις στην καινοτομία, το χαμηλό επίπεδο μόχλευσης και η χρηματοδότηση των επενδύσεων κυρίως μέσω ιδίων κεφαλαίων. Υπό αυτές τις προοπτικές και λαμβάνοντας υπόψη το παρόν δύσκολο οικονομικό περιβάλλον τα βασικά μέτρα αντιμετώπισης που πρέπει να λάβουν οι επιχειρήσεις για ανταπεξέλθουν στην κρίση θα πρέπει να δομηθούν στους παρακάτω άξονες:

- Στον περιορισμό του λειτουργικού κόστους
- Στην ενίσχυση της ρευστότητας
- Στην ενίσχυση των πωλήσεων μέσω της εξωστρέφειας και προώθηση εναλλακτικών μορφών πωλήσεων μέσω του ηλεκτρονικού επιχειρείν που ενδείκνυται λόγω του μικρότερου κόστους

Κεφάλαιο 2 : Χρηματοδότηση Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

2.1 Γενικά περί χρηματοδότησης

Η χρηματοδότηση είναι καθοριστικός παράγοντας για την πραγματοποίηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Για αυτόν ακριβώς το λόγο είναι σημαντικό ο επιχειρηματίας να γνωρίζει τις βασικότερες πηγές άντλησης δανειακών κεφαλαίων.

Οι βασικότερες ανάγκες εύρεσης δανειακών κεφαλαίων συνήθως είναι :

- Κατά την αρχική φάση όπου απαιτούνται για την κάλυψη των εξόδων εγκατάστασης και αγοράς επαγγελματικού εξοπλισμού
- Έξοδα αγοράς αποθεμάτων
- Κεφάλαια κίνησης για την λειτουργία της επιχείρησης σε τρέχουσα και βραχυπρόθεσμη βάση
- Έξοδα χρηματοδότησης μελλοντικής ανάπτυξης και εκσυγχρονισμού

Βασικότερες πηγές άντλησης κεφαλαίων για έναν επιχειρηματία εκτός από τα ίδια κεφάλαια , είναι τα εξής:

- Τραπεζικός δανεισμός
- Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)
- Κρατικές και Κοινοτικές ενισχύσεις
- Πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)
- Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capitals)
- Ιδιώτες επενδυτές (business angels)
- Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και τεχνολογικά πάρκα

Παρακάτω θα αναφερθούμε σε όλους τους τρόπους με τους οποίους μπορεί μια επιχείρηση να αντλήσει κεφάλαια από την τραπεζική αγορά και από άλλες πηγές.

2.2 Λόγοι χρηματοδότησης ΜμΕ

Όλες οι επιχειρήσεις χρειάζονται χρηματοδότηση για να μπορέσουν να καλύψουν τρέχουσες ανάγκες τους και στη συνέχεια να αναπτυχθούν. Αυτή μπορεί να προέλθει είτε εκ των έσω με ίδια κεφάλαια είτε μέσω δανεισμού. Η ιδιαιτερότητα των

μικρομεσαίων επιχειρήσεων όσον αφορά της χρηματοδότηση είναι ότι δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ορισμένες πηγές όπως το χρηματιστήριο ή η έκδοση ομολογιακών δανείων κάτι που είναι διαθέσιμο για τις μεγάλες εταιρίες. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων τα ίδια κεφάλαια προέρχονται από τον ιδιοκτήτη που συνήθως εξαντλούνται κατά την αρχική φάση έναρξης της επιχείρησης για την κάλυψη εξόδων εγκατάστασης. Συνεπώς, μια μικρή επιχείρηση για να αναπτυχθεί περαιτέρω θα πρέπει να αναζητήσει εξωτερική χρηματοδότηση. Οι λόγοι για τους οποίους μια μικρομεσαία επιχείρηση χρειάζεται χρηματοδότηση είναι οι εξής:

2.2.1 Κάλυψη εξόδων εγκατάστασης και αγοράς επαγγελματικού εξοπλισμού

Η αγορά επαγγελματικής στέγης είναι ένα από τα πρώτα μεγάλα έξοδα που αντιμετωπίζει μια μικρομεσαία επιχείρηση. Επιπλέον η αγορά επαγγελματικού εξοπλισμού αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για να ξεκινήσει η επιχείρηση να λειτουργεί. Αυτές οι επενδύσεις απαιτούν σχετικά μεγάλα ποσά και δημιουργούν την ανάγκη για μεσομακροπρόθεσμα κεφάλαια.

2.2.2 Κάλυψη εξόδων αγοράς αποθεμάτων

Απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί η επιχείρηση να λειτουργεί είναι η αγορά εμπορευμάτων για να καλύψει τις ανάγκες ζήτησης των προϊόντος της. Στην αρχή λειτουργίας της επιχείρησης το έξοδο αυτό είναι αρκετά μεγάλο διότι πρέπει να δημιουργήσει αποθέματα εκ του μηδενός, οπότε χρειάζεται τα απαραίτητα κεφάλαια. Κατά τη διάρκεια των επόμενων χρόνων όμως, οι ανάγκες για έξοδα κάλυψης αποθεμάτων είναι μικρότερη καθώς αποθέματα δημιουργούνται από τη λειτουργία της.

2.2.3 Κεφάλαια κίνησης για την λειτουργία σε τρέχουσα και βραχυπρόθεσμη βάση

Μετά την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης οι ανάγκες για χρηματοδότηση δεν σταματούν. Τις περισσότερες φορές και ειδικά στις μέρες μας λόγω της κρίσης ,υπάρχει έλλειψη ρευστότητας που μπορεί να οφείλεται είτε στην ανάγκη πληρωμής υποχρεώσεων σε προμηθευτές, φόρους που γίνονται πριν από την είσπραξη των απαιτήσεών τους είτε λόγω εποχικότητας του προϊόντος .

2.2.4 Έξοδα χρηματοδότησης για μελλοντικές επενδύσεις

Η αύξηση των πωλήσεων, αλλά και ο έντονος ανταγωνισμός στο σύγχρονο οικονομικό περιβάλλον δημιουργούν την ανάγκη στην επιχείρηση να αναπτυχθεί και να εκσυγχρονιστεί. Αυτό μπορεί να γίνει είτε με την επέκταση των εγκαταστάσεών

της ,είτε με την επέκταση της παραγωγής της που επιτυγχάνεται με την ανανέωση και του εξοπλισμού της. Δημιουργείται λοιπόν και πάλι η ανάγκη εύρεσης πηγών χρηματοδότησης.

2.3 Μορφές χρηματοδότησης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

2.3.1 Τραπεζικός δανεισμός

Ο τραπεζικός δανεισμός αποτελεί σήμερα τον συνηθέστερο τρόπο στον οποίο καταφεύγουν οι επιχειρήσεις για να βρουν χρηματοδότηση. Οι τράπεζες προσφέρουν δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων :

2.3.1.1 Τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης

Το κεφάλαιο κίνησης χρειάζεται σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας και εξασφαλίζει την εύρυθμη λειτουργία της επιχείρησης. Ως κεφάλαιο κίνησης προσδιορίζεται η διαφορά του κυκλοφορούντος ενεργητικού μιας επιχείρησης με τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της και δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις άμεσες υποχρεώσεις της, χωρίς να δημιουργείται λειτουργικό αδιέξοδο. Οι συχνότερες περιπτώσεις χρηματοδοτήσεων για κεφάλαιο κίνησης είναι :

- *Όριο Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού*

Χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση διαρκών αναγκών μιας επιχείρησης για κεφάλαιο κίνησης, όπου καλύπτονται άμεσες και πραγματικές ανάγκες της παραγωγικής λειτουργίας και της εμπορικής διακίνησης/διάθεσης. Επιθυμητοί σκοποί χορηγήσεων είναι η αντικατάσταση πιστώσεων προς την πελατεία, η εξόφληση αξίας εισαγωγών, η αντιμετώπιση αυξημένων αναγκών σε αγορές πρώτων υλών και εμπορευμάτων καθώς, επίσης και η κάλυψη εξόδων παραγωγικής λειτουργίας που απορρέουν από νέες παραγγελίες φερέγγυων πελατών. Κατά κανόνα αποφεύγονται οι δανειοδοτήσεις μέσω ανοικτών αλληλόχρεων λογαριασμών με σκοπό την κάλυψη ζημιών , η προώθηση εργασιών διαφορετικών από το αντικείμενο δραστηριότητας της επιχείρησης και η εξόφληση υποχρεώσεων προς τρίτους (πχ. Δημόσιο, Εφορία). Με τη συγκεκριμένη μορφή χορήγησης η τράπεζα εγκρίνει στον πελάτη ένα ανώτατο όριο πίστωσης, το οποίο μπορεί να το χρησιμοποιήσει όποτε το επιθυμεί και να κάνει τμηματικές ή εφάπαξ αναλήψεις ανάλογα με τις

ανάγκες του. Χρηματικές καταθέσεις, προκειμένου να μειωθεί το χρεωστικό υπόλοιπο του κεφαλαίου του αλληλόχρεου λογαριασμού, γίνονται από τον δανειολήπτη όποτε αυτός το επιθυμεί ενώ, έχει την υποχρέωση της καταβολής των οφειλόμενων τόκων, οι οποίοι υπολογίζονται ανάλογα με το ποσό που χρησιμοποιήθηκε και συνήθως, λογίζονται κάθε τρίμηνο ή εξάμηνο. Το όριο αυτό έχει το χαρακτηριστικό της ανακύκλωσης σε τακτά χρονικά διαστήματα, συνήθως κάθε χρόνο, και έτσι ο πελάτης έχει τη δυνατότητα να το ξαναχρησιμοποιήσει όποτε το χρειαστεί πάντα όμως, μέχρι το ανώτατο επιτρεπόμενο πιστωτικό όριο. Το ύψος του ορίου όπως και τα διαστήματα ανακύκλωσης καθορίζονται από τις ανάγκες και τον συναλλακτικό κύκλο της επιχείρησης.

- *Δάνειο Τακτής Λήξης Μονιμότερου Χαρακτήρα*

Πρόκειται για δάνεια βραχυπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα, τα οποία εξοφλούνται με μηνιαίες τοκοχρεωλυτικές δόσεις. Ο προσδιορισμός του προγράμματος αποπληρωμής γίνεται εξαρχής, αφού ληφθούν υπόψη οι συνολικές υποχρεώσεις και οι πραγματικές οικονομικές δυνατότητες του πελάτη.

- *Εφάπαξ Χρηματοδότηση*

Η εφάπαξ χρηματοδότηση έχει την έννοια της έκτακτης, βραχυπρόθεσμης διευκόλυνσης για την κάλυψη αναγκών που προκύπτουν από τη χρονική υστέρηση μεταξύ εισπράξεων (απαιτήσεων) και πληρωμών (υποχρεώσεων). Ο μέγιστος χρονικός ορίζοντας μιας τέτοιας χρηματοδότησης ορίζεται στους 12 μήνες.

- *Χρηματοδότηση Εγγυημένη με Αξιογράφα*

Πρόκειται για μία μορφή χρηματοδότησης, όπου ο πιστούχος εκχωρεί στην τράπεζα αξιόγραφα πελατών του, συνήθως μεταχρονολογημένες επιταγές και συναλλαγματικές, και χρηματοδοτείται για ένα προσυμφωνημένο ποσοστό της αξίας αυτών των αξιογράφων. Το υπόλοιπο ποσοστό των αξιογράφων παρακρατείται ως περιθώριο ασφαλείας, το οποίο χρησιμοποιείται για την κάλυψη τόκων, εξόδων και τυχόν επιστροφών και εξαρτάται από τη φερεγγυότητα του πελάτη, την ποιότητα των αξιογράφων, τη διάρκειά τους, κ.α. Συνήθως, οι χρηματοδοτήσεις της μορφής αυτής γίνονται με τη μορφή του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού, ο οποίος εξασφαλίζεται από την ενεχυρίαση των αξιογράφων.

- *Χρηματοδότηση Έναντι Φορτωτικών Εγγράφων Εξαγωγών*

Στη χρηματοδότηση αυτή ο πιστούχος εκχωρεί στην τράπεζα τα φορτωτικά έγγραφα από εξαγωγές που έχει πραγματοποιήσει και χρηματοδοτείται για ένα προσυμφωνημένο ποσοστό της αξίας τους. Το υπόλοιπο ποσοστό της αξίας των φορτωτικών παρακρατείται ως περιθώριο ασφαλείας, το οποίο χρησιμοποιείται για την κάλυψη τόκων και εξόδων και εξαρτάται από την ημερομηνία πληρωμής της εξαγωγής και την φερεγγυότητα του εισαγωγέα. Η χρηματοδότηση έναντι φορτωτικών εγγράφων εμπεριέχει μεγάλο πιστωτικό κίνδυνο, όπως κακοπιστία και αφερεγγυότητα αγοραστή εισαγωγέα και αθέτηση των όρων από των εξαγωγέα. Για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων, η τράπεζα επιδιώκει την κάλυψη των φορτωτικών εγγράφων με ενέγγυα πίστωση, την οποία αποστέλλει η τράπεζα του εισαγωγέα. Η μορφή δανείου με την οποία γίνονται οι χρηματοδοτήσεις έναντι φορτωτικών εγγράφων είναι είτε με τη μορφή του ανοικτού αλληλόχρεου λογαριασμού όταν πραγματοποιούνται συνεχείς εξαγωγές είτε με τη μορφή δανείου τακτής λήξης εάν πραγματοποιούνται έκτακτες εξαγωγές.

- *Χρηματοδότηση με Ενέχυρο Εμπορεύματα*

Πρόκειται για χρηματοδότηση της επιχείρησης για κεφάλαιο κίνησης, όπου η τράπεζα ενεχυριάζει τις πρώτες ύλες ή τα εμπορεύματα του πιστούχου. Πρόκειται για χρηματοδοτήσεις με υψηλό κίνδυνο, λόγω της απαξίωσης ή της καταστροφής των εμπορευμάτων, γ' αυτό το λόγο και αποφεύγονται.

Παλαιότερα οι Τράπεζες περιόριζαν την χρηματοδότηση για κεφάλαια κίνησης συνήθως μέχρι το 50% του ετήσιου τζίρου της επιχείρησης. Τώρα όμως και κυρίως λόγω του ανταγωνισμού μεταξύ των εμπορικών Τραπεζών, στον τομέα αυτό υπάρχει φιλελευθεροποίηση ως προς το ποσοστό.

2.3.1.2 Τα Μακροπρόθεσμα δάνεια

Αντιθέτως με τα δάνεια Κεφαλαίου Κίνησης, τα Μακροπρόθεσμα δάνεια είναι μακράς διάρκειας και χορηγούνται κυρίως για επαγγελματική στέγη και αγορά παγίου εξοπλισμού

- *Δάνεια για επαγγελματική στέγη*: Συνήθως κυμαίνονται από τρία μέχρι και είκοσι χρόνια ανάλογα με τον πελάτη και την τράπεζα. Συνήθης πρακτική των εμπορικών Τραπεζών είναι να παρέχουν στους νέους επιχειρηματίες περίοδο

χάριτος μέχρι δύο χρόνια, διάστημα στο οποίο καλούνται να πληρώσουν μόνο τους τόκους ή/και μικρότερες δόσεις.

- *Δάνεια για αγορά πάγιου εξοπλισμού* : Παρέχουν την απαραίτητη χρηματοδοτική στήριξη στις επιχειρήσεις για την αγορά νέου επαγγελματικού εξοπλισμού ή/και νέου επαγγελματικού μεταφορικού μέσου. Η αποπληρωμή τους μπορεί να φτάσει τα δέκα χρόνια ενώ η εκταμίευση μπορεί να γίνεται είτε εφ' άπαξ, είτε σταδιακά ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών.
- «*Πράσινες χρηματοδοτήσεις*»: Απευθύνεται σε ΜμΕ οι οποίες επιθυμούν να προχωρήσουν στην ενεργειακή αναβάθμιση της επαγγελματικής στέγης τους με κτηριακές βελτιώσεις (κέλυφος κτηρίου, αλλαγή κουφωμάτων, θερμομονωτικές εργασίες, αντικατάσταση λέβητα, σύνδεση φυσικού αερίου κ.λπ.) αλλά και για την αγορά και εγκατάσταση εξοπλισμού φιλικού προς το περιβάλλον. Η διάρκειά τους μπορεί να φτάσει μέχρι τα είκοσι χρόνια ανάλογα με το ύψος του δανείου και παρέχει περίοδο χάριτος ενώ συνδυάζεται με πακέτο ασφαλιστικών καλύψεων για τις εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό, για την προστασία του επενδυτή.

Το επιτόκιο των Μακροπρόθεσμων δανείων είναι συνήθως χαμηλότερο από το αντίστοιχο επιτόκιο των δανείων Κεφαλαίου Κίνησης λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας αποπληρωμής τους .

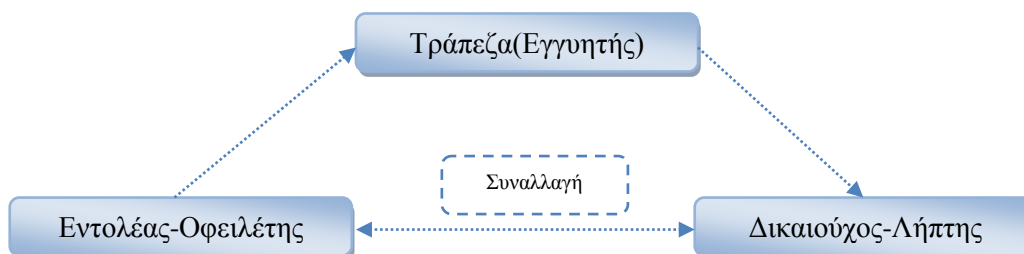
2.3.1.3 Έμμεσες Πιστωτικές διευκολύνσεις

- *Εγγυητική Επιστολή (E/E)*: Είναι έμμεση χρηματοδότηση και αποτελεί έγγραφο της Τράπεζας που έχει τη μορφή της επιστολής με την οποία εγγυάται προς τον δικαιούχο της E/E την φερεγγυότητα του εντολέα. Η Τράπεζα αναλαμβάνει την υποχρέωση να πληρώσει σε ορισμένη προθεσμία ένα ποσό εφόσον ο εντολέας δεν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του προς τον δικαιούχο. Ως εκ τούτου , η παροχή της E/E εμπεριέχει για την Τράπεζα πιστωτικό κίνδυνο και γι' αυτό απαιτείται η λήψη εξασφαλίσεων άμεσης ρευστοποίησης σε περίπτωση που η E/E καταπτωθεί. Με την έκδοση της E/E μια τράπεζα δεν χορηγεί δάνειο καθώς δεν εκταμιεύει κεφάλαιο αλλά εμπορεύεται την πίστη της. Επιπλέον, αμείβεται με προμήθεια η οποία εισπράττεται προκαταβολικά. Οι E/E απευθύνονται σε νομικά πρόσωπα δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, στο δημόσιο καθώς και σε ιδιώτες, ενώ η

διάρκειά τους μπορεί να είναι είτε τακτής λήξης είτε αορίστου χρόνου. Τα είδη των εγγυητικών επιστολών που υπάρχουν είναι τα εξής:

- I. Συμμετοχής σε διαγωνισμό ή δημοπρασία: Εκδίδονται προκειμένου ο εντολέας να συμμετάσχει σε κάποιο διαγωνισμό για την ανάληψη κάποιου έργου.
- II. Καλής εκτέλεσης: Έπονται χρονικά των Ε/Ε συμμετοχής και εκδίδονται αφού ο εντολέας έχει επιλεγεί κατά τον διαγωνισμό να αναλάβει το συγκεκριμένο έργο. Η έκδοση Ε/Ε καλής εκτέλεσης προϋποθέτουν την υπογραφή σύμβασης εκτέλεσης έργου, για την τήρηση της οποίας η Τράπεζα εγγυάται.
- III. Καλής πληρωμής: Η Τράπεζα εγγυάται ότι το ποσό που έχει συμφωνηθεί θα καταβληθεί στον δικαιούχο και πρόκειται για Ε/Ε που καλύπτει αποκλειστικά χρηματική συναλλαγή.
- IV. Προκαταβολής: Η Τράπεζα εγγυάται την επιστροφή της προκαταβολής στον δικαιούχο σε περίπτωση που ο εντολέας δεν αποδώσει έργο.
- V. Αντικατάσταση δεκάτων: Εδώ Τράπεζα εγγυάται την επιστροφή πληρωμών που έχουν γίνει πριν την τελική παραλαβή του έργου.

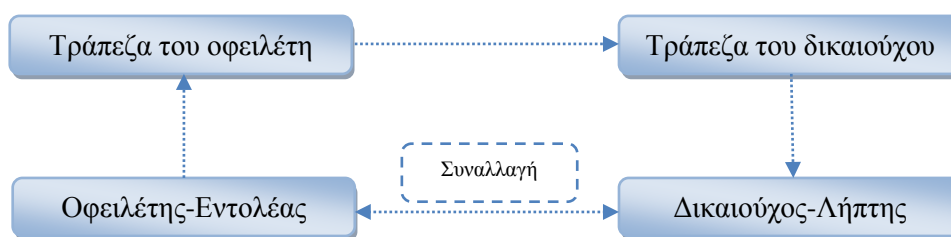
Γράφημα 2.1: Τριμερής Σχέση της Εγγυητικής Επιστολής

- *Ενέγγυα Πίστωση:* Στην περίπτωση αυτή η Τράπεζα κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις αναλαμβάνει να πληρώσει σε κάποιον δικαιούχο εξαγωγέα ένα ποσό, το οποίο θα εισπράξει η ίδια αργότερα είτε από τον ίδιο τον εισαγωγέα είτε από την Τράπεζά του. Η Τράπεζα της αγοράστριας εταιρείας που εκδίδει την πίστωση ονομάζεται μεσολαβούσα ή εκδότρια, ενώ η Τράπεζα του πωλητή ονομάζεται ανταποκρίτρια, κοινοποιούσα τράπεζα ή και πληρώτρια, γιατί μέσω αυτής τελικά πληρώνεται ο πωλητής. Δυο είναι οι βασικές μορφές ενέγγυων πιστώσεων, η ανακλητή και η ανέκκλητη ενέγγυος πίστωση.

- I. Ανακλητή: Σε αυτή τη μορφή ο αγοραστής του εμπορεύματος διατηρεί το δικαίωμα να ανακαλέσει την πίστωση οποτεδήποτε θελήσει χωρίς να ειδοποιήσει τον δικαιούχο της πίστωσης
- II. Ανέκκλητη: Είναι η πιο συνηθισμένη μορφή πίστωσης, δεδομένου ότι προσφέρει στον πωλητή ουσιαστική εξασφάλιση. Παρέχει τη βεβαιότητα σε αυτόν ότι θα πληρωθεί το αντίστοιχο ποσό, όταν παρουσιάσει τα φορτωτικά έγγραφα στην τράπεζά του, με την προϋπόθεση πάντα ότι αυτά συμφωνούν με τους όρους της πίστωσης.

Γράφημα 2.2: Λειτουργία της Ενέγγυας Πίστωσης

2.3.2 Χρηματοδοτική μίσθωση (leasing)

Το leasing είναι ένας σύγχρονος και συμφέρων τρόπος χρηματοδότησης, μέσω του οποίου οι επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθος το είδος και τη νομική μορφή τους, μπορούν να αποκτήσουν τα ακίνητα ή κινητά στοιχεία που επιλέγουν για να καλύψουν τις ανάγκες τους, χωρίς να δεσμεύσουν τα κεφάλαιά τους ή να καταφύγουν στις κλασσικές μορφές δανεισμού. Στην περίπτωση αυτής της χρηματοδοτικής επιλογής, η εταιρεία leasing αγοράζει το αντικείμενο που επιλέγει ο ενδιαφερόμενος και στη συνέχεια το εκμισθώνει σε αυτόν, βάσει της σύμβασης μίσθωσης που υπογράφεται μεταξύ τους, έναντι μηνιαίων ή τριμηνιαίων καταβολών, που δεν είναι δόσεις, αλλά μισθώματα. Όπως και στον τραπεζικό δανεισμό αξιολογούνται στοιχεία όπως η συναλλακτική συμπεριφορά του ενδιαφερόμενου, ο έλεγχος δυσμενών στοιχείων, τα οικονομικά στοιχεία και η δυνατότητα αποπληρωμής. Η διάρκεια των μισθώσεων, ποικίλουν ανάλογα με το είδος του αντικειμένου της μίσθωσης. Συνήθως, για τον εξοπλισμό είναι από τρία έως πέντε έτη, ενώ για τα ακίνητα, από δέκα έως είκοσι πέντε έτη. Μετά τη λήξη της σύμβασης η επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να αγοράσει τον εξοπλισμό καταβάλλοντας ένα μικρό ποσό το οποίο συνήθως δεν

υπερβαίνει το 5% της αξίας του εξοπλισμού. Τα κύριο πλεονέκτημα του σε σχέση με τον τραπεζικό δανεισμό είναι ο μειωμένος κίνδυνος κακής χρήσης της πίστωσης.

Τα κυριότερα είδη της χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι:

- *Απλή χρηματοδοτική μίσθωση (Direct leasing)*: Προσφέρει τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να αποκτήσουν επαγγελματική στέγη και κινητό εξοπλισμό. Στον εξοπλισμό συμπεριλαμβάνονται έπιπλα, ηλεκτρονικοί υπολογιστές, εξοπλισμός γραφείων, ιατρείων, ξενοδοχείων, εστιατορίων καθώς και επαγγελματικά αυτοκίνητα.
- *Sale and lease back ακίνητης περιουσίας ή εξοπλισμού*: Σε αυτή τη μορφή, η εταιρεία leasing αγοράζει το ακίνητο ή τον εξοπλισμό που έχει η επιχείρηση στην κυριότητά της και τα εκμισθώνει στην ίδια, σύμφωνα με τους όρους που συμφωνούνται μεταξύ τους. Απευθύνεται σε κάθε νομικής μορφής επιχειρήσεις και όχι σε ελεύθερους επαγγελματίες. Μέσω αυτού πωλούνται και επαναμισθώνονται γενικώς αστικά ακίνητα. Στη λήξη της μίσθωσης, η κυριότητα του ακινήτου, επανέρχεται στην επιχείρηση. Στο Lease back εξοπλισμού δίνεται η δυνατότητα πώλησης και επαναμίσθωσης του παγίου εξοπλισμού στο μισθωτή. Απευθύνεται όχι μόνο σε επιχειρήσεις νομικά πρόσωπα, αλλά και σε ελεύθερους επαγγελματίες. Τα πλεονεκτήματα, είναι φορολογικά, διαρθρωτικά, ρευστότητας .
- *Vendor leasing*: Στην περίπτωση αυτή ο προμηθευτής, κατά την πώληση που πραγματοποιεί, προσφέρει το leasing, ως χρηματοδοτική επιλογή στον υποψήφιο πελάτη του, λειτουργώντας σαν συνεργάτης της εταιρείας leasing.

Το leasing ως μορφή χρηματοδότησης παρουσιάζει πλεονεκτήματα ιδιαίτερα για νέες επιχειρήσεις.

Συγκεκριμένα επιτυγχάνεται:

- Ταχύτητα και ευελιξία στην υλοποίηση της επένδυσης
- Βελτίωση της ρευστότητας
- Αξιοποίηση αδρανών κεφαλαίων (lease back)
- Βελτίωση χρηματοοικονομικής εικόνας (οι υποχρεώσεις από συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης, δεν εμφανίζονται στον Ισολογισμό)
- Φορολογικές ελαφρύνσεις

- Ένταξη σε χρηματοδοτικά προγράμματα (Γ' Κ.Π.Σ., Αναπτυξιακός Νόμος κ.α.)
- Δυνατότητα επίσπευσης των φορολογικών εκπτώσεων, καθώς το πρόγραμμα αποπληρωμής μπορεί να διαμορφωθεί με μη ισόποσα μισθώματα.
- Ευελιξία στους όρους των συμβάσεων, σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες και τις δυνατότητες των επιχειρήσεων.
- Δυνατότητα χρηματοδότησης έως και το 100% της εμπορικής αξίας του αντικειμένου μίσθωσης.

2.3.3 Κρατικές και Κοινοτικές Ενισχύσεις

Ένα από τα σημαντικότερα εργαλεία τόνωσης της επιχειρηματικότητας σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι κρατικές, κοινοτικές και οι συγχρηματοδοτούμενες ενισχύσεις. Στην Ελλάδα το Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων σε συνεργασία με τις εμπορικές Τράπεζες επιχειρεί με διάφορες δράσεις, να βοηθήσει στην αντιμετώπιση του προβλήματος της ρευστότητας των ΜμΕ, αξιοποιώντας ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους. Συγκεκριμένα αυτή την ώρα έχουν ενεργοποιηθεί τα ακόλουθα προγράμματα:

- *Δανειοδότηση μέσω προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ)* : Σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, οι εμπορικές Τράπεζες υποστηρίζουν τις επιχειρηματικές πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας και της εξωστρέφειας των ελληνικών ΜμΕ παρέχοντας κεφάλαια με ευνοϊκούς όρους. Το πρόγραμμα αφορά πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (έως 250 εργαζομένους σε ετήσιες μονάδες εργασίας και με κύκλο εργασιών έως €50εκ ή ενεργητικό €43εκ) οι οποίες βρίσκονται σε οποιοδήποτε στάδιο λειτουργίας τους (υπό σύσταση, νέες & υφιστάμενες) που είναι αυτόνομες και μη προβληματικές επιχειρήσεις. Θα πρέπει να εδρεύουν στην Ελλάδα και η επένδυση σε περίπτωση παγίων να γίνεται στην Ελλάδα και προέρχονται από τους πιο βασικούς τομείς δραστηριότητας της Ελληνικής οικονομίας, όπως η μεταποίηση, ο τουρισμός, το εμπόριο και οι υπηρεσίες
- Δανειοδότηση μέσω του Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ) «Επιχειρηματική Επανεκκίνηση-ΤΕΠΙΧ» : Το πρόγραμμα αυτό παρέχει χρηματοδότηση με χαμηλά συνολικά

επιτόκια στις ΜμΕ για την επιχειρηματική τους ανάπτυξη μέσω κεφαλαίου κίνησης ή/και για υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων. Το 50% των κεφαλαίων προέρχεται από το ΤΕΠΙΧ και διατίθενται άτοκα ενώ το υπόλοιπο 50% προέρχεται από κεφάλαια της εκάστοτε εμπορικής Τράπεζας. Το πρόγραμμα αφορά πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις .

Το Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ) είναι ένα πρωτοποριακό εταιρικό σχήμα δημοσίου συμφέροντος και αποτελεί αναπτυξιακού χαρακτήρα θεσμό, συμπληρωματικό του εγχώριου χρηματοπιστωτικού συστήματος, για την ενίσχυση των μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Τα οφέλη που απορρέουν προς τις επιχειρήσεις από τη λειτουργία του Ταμείου Επιχειρηματικότητας, συνίστανται στην ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την υλοποίηση επενδύσεων και την κάλυψη αναγκών ρευστότητας, την ίδρυση και ανάπτυξη των επιχειρήσεων και ιδίως των ΜΜΕ, την εξωστρέφεια αυτών, καθώς και τη δημιουργία νέων ανταγωνιστικών προϊόντων και υπηρεσιών. Το Ταμείο Εγγυοδοσίας του Ταμείου Επιχειρηματικότητας (ΤΕΠΙΧ) που διαχειρίζεται η ΕΤΕΑΝ Α.Ε, αποσκοπεί στην παροχή εγγυήσεων σε επιχειρηματικά δάνεια βιώσιμων επενδυτικών σχεδίων και ώριμων σχεδίων επιχειρηματικής ανάπτυξης, στα οποία περιλαμβάνονται κεφάλαια κίνησης και προκαταβολές έναντι επιχορήγησης εγκεκριμένων προγραμμάτων του ΕΣΠΑ. Οι πόροι του Ταμείου Εγγυοδοσίας, οι οποίοι θα χρησιμοποιηθούν για την κάλυψη των τελικών καταπτώσεων των εγγυημένων δανείων, προέρχονται από το Ταμείο Επιχειρηματικότητας το οποίο συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και εθνικούς πόρους.

- *Δανειοδότηση μέσω του προγράμματος JEREMIE*: Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα ενισχύονται μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις, οι οποίες απασχολούν μέχρι 50 άτομα προσωπικό και έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 10 εκατ. ευρώ. Το συγκεκριμένο προϊόν χρηματοδοτεί τη χορήγηση δανείων με μειωμένο επιτόκιο και μειωμένες εξασφαλίσεις. Ο επιχειρηματίας που θα χρηματοδοτηθεί μέσω του προϊόντος αυτού JEREMIE θα καταβάλει επιτόκιο μόνο για το 50% του δανείου, ποσό που αντιστοιχεί στην ιδιωτική συμμετοχή. Το ποσό επιτοκίου που αντιστοιχεί στο υπόλοιπο

50% καλύπτεται μέσω του ΕΣΠΑ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

2.3.4 Πρακτόρευση επιχειρηματικών απαιτήσεων (factoring)

Το factoring αποτελεί μορφή χρηματοδότησης η οποία είναι συμπληρωματική του κλασικού δανεισμού. Πρόκειται για μια ποικιλία χρηματοοικονομικών προϊόντων τα οποία απευθύνονται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες ή πουλάνε προϊόντα με πίστωση στους πελάτες τους. Το factoring αφορά τη σύναψη σύμβασης μεταξύ του προμηθευτή και του πράκτορα(που συνήθως είναι μια τράπεζα) στην οποία ο προμηθευτής εκχωρεί στον πράκτορα τις απαιτήσεις έναντι των πελατών του. Ο πράκτορας αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση του προμηθευτή με προεξόφληση των απαιτήσεων, τη διαχείριση, την είσπραξη και την ολική ή μερική κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου των απαιτήσεων του προμηθευτή. Η εφαρμογή της ενδείκνυται για επιχειρήσεις με διακινούμενο μεγάλο όγκο αξιόγραφων, όπου το κόστος διαχείρισης τους από τις ίδιες είναι μεγάλο.

Οι κυριότερες μορφές factoring που συναντάμε είναι :

- Το *εγχώριο factoring* : Αφορά την ανάληψη της ευθύνης είσπραξης των τιμολογίων που αφορούν τις πωλήσεις προϊόντων και υπηρεσιών που πραγματοποιούνται στο εσωτερικό της χώρας
- Το *διεθνές factoring* : Αφορά την ανάληψη της ευθύνης είσπραξης των απαιτήσεων των τιμολογίων εξαγόμενων και εισαγόμενων προϊόντων και διακρίνεται σε:
 - I. Εξαγωγικό factoring, το οποίο απευθύνεται σε εξαγωγικές επιχειρήσεις οι οποίες πωλούν στους αλλοδαπούς οφειλέτες τους με όρους ανοιχτής πίστωσης
 - II. Εισαγωγικό factoring, το οποίο απευθύνεται σε εισαγωγικές επιχειρήσεις, οι οποίες αγοράζουν από τους αλλοδαπούς προμηθευτές τους με όρους ανοιχτής πίστωσης.

Επιπλέον ανάλογα με την ανάληψη του πιστωτικού κινδύνου από τον πράκτορα, το factoring διακρίνεται σε:

- III. *Factoring χωρίς δικαίωμα αναγωγής* όπου ο πράκτορας αναλαμβάνει την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου έναντι της οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις του
- IV. *Factoring με δικαίωμα αναγωγής* όπου ο πιστωτικός κίνδυνος έναντι της οικονομικής αδυναμίας του οφειλέτη να αποπληρώσει τις υποχρεώσεις του, παραμένει στον προμηθευτή

Τα πλεονεκτήματα αυτού του είδους χρηματοδότησης είναι:

- Η επιχείρηση απαλλάσσεται από τον κίνδυνο της αφερεγγυότητας των πελατών της περιορίζοντας τις προβλέψεις της για επισφαλείς απαιτήσεις
- Η προείσπραξη των ποσών εξασφαλίζει πόρους απαλλάσσοντας την από τόκους δανείων και παράλληλα την καθιστά πιο ανταγωνιστική

2.3.5 Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών (venture capitals)

Τα επιχειρηματικά κεφάλαια (venture capitals), αποτελούν μία εναλλακτική πηγή χρηματοδότησης για νέες κυρίως επιχειρήσεις που διαθέτουν σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης στην αγορά που δραστηριοποιούνται και τα οποία περιέχουν το στοιχείο του κινδύνου. Γενικότερα, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη μίας χώρας, διότι διευκολύνουν τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, αναλαμβάνοντας σημαντικό μέρος του επιχειρηματικού κινδύνου. Ο ρόλος τους ενδυναμώνεται από το γεγονός ότι απευθύνονται κυρίως στις ΜμΕ οι οποίες συναντούν εμπόδια στην εξεύρεση πηγών χρηματοδότησης και στην εδραίωσή τους στην αγορά, λόγω:

- Των υψηλών επιτοκίων
- Των υψηλών διαχειριστικών εξόδων των δανείων
- Της αυστηρής πολιτικής των Τραπεζών αναφορικά με τις απαιτούμενες εξασφαλίσεις και εγγυήσεις για την παροχή δανεισμού
- Της ανάγκης των επιχειρηματιών να μοιραστούν τον επιχειρηματικό κίνδυνο

Αυτές οι ΜμΕ είναι συνήθως εταιρείες που δραστηριοποιούνται συνήθως στους τομείς όπως η τεχνολογία των πληροφοριών, οι βιοεπιστήμες και η βιοτεχνολογία. Σύμφωνα με μελέτη από την European Venture Capital Association, η συμβολή των επιχειρηματικών κεφαλαίων στην ανάπτυξη των ΜμΕ είναι τεράστια. Βοηθούν

ουσιαστικά την επιχείρηση να κερδίσει την εμπιστοσύνη της αγοράς, κάνοντας πιο εύκολη την πρόσβαση στις παραδοσιακές πηγές χρηματοδότησης, μεταφέροντας εμπειρία και γνώση από τη συνεργασία με εκπαιδευμένα και καταρτισμένα στελέχη, συμβάλλουν στην ανάπτυξη νέων προϊόντων και στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Η συνεργασία με μία εταιρεία venture capital εξασφαλίζει όλα αυτά με αντάλλαγμα τη συμμετοχή της στο μετοχικό κεφάλαιο της επιχείρησης. Ως εκ τούτου, αναλαμβάνει και αυτή μέρος του επιχειρηματικού ρίσκου επιδιώκοντας οφέλη σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα.

2.3.6 Ιδιώτες Επενδυτές (Business Angels)

Οι Business Angels είναι ιδιώτες επενδυτές οι οποίοι επενδύουν χρήματα, εμπειρία και τεχνογνωσία σε start ups επιχειρήσεις που παρουσιάζουν προοπτικές ανάπτυξης.

Η διαφορά των Business Angels από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς έγκειται στο γεγονός ότι είναι διατεθειμένοι να πάρουν σαφώς μεγαλύτερο ρίσκο, στηριζόμενοι περισσότερο σε μια επιχειρηματική ιδέα που εκφράζεται μέσα από μια καλή ομάδα, παρά σε αμιγώς τεχνικό-οικονομικά κριτήρια. Για αυτό σπάνια ζητούν εγγυήσεις και συνήθως κινούνται πολύ πιο γρήγορα από τους θεσμικούς επενδυτές. Αυτή η συμπεριφορά μπορεί να βοηθήσει έντονα την ανάπτυξη της νεοφυούς επιχειρηματικότητας, μιας και πολλές φορές για την επιτυχία ενός start up δεν χρειάζονται υψηλά κεφάλαια αλλά το πάθος της ιδέας και η συνολική προστιθέμενη αξία ενός επιχειρηματία.

Στην Ελλάδα τέτοιου είδους χρηματοδοτήσεις βρίσκονται σε πολύ πρώιμο στάδιο και περιορίζεται συνήθως στην χρηματοδότηση από κοντινά πρόσωπα.

2.3.7 Θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων και τεχνολογικά πάρκα

Οι *θερμοκοιτίδες επιχειρήσεων* λειτουργούν ως δομές στέγασης νέων εταιρειών. Υποδέχονται στους χώρους τους κατά προτεραιότητα νέες και καινοτόμες επιχειρήσεις ώστε μέσω του διαμερισμού των πόρων με άλλες συστεγαζόμενες επιχειρήσεις να μειώσουν το λειτουργικό τους κόστος κατά την αρχική περίοδο της λειτουργίας τους. Η *θερμοκοιτίδα* τους προσφέρει υποδομές και υπηρεσίες μέχρι το στάδιο ωρίμανσής τους.

Τα *τεχνολογικά πάρκα* είναι συμπλέγματα εγκαταστάσεων και υποδομών, που περιλαμβάνουν ένα πλήθος ιδιωτικών ή/και κρατικών φορέων, με τη συνέργεια των οποίων επιδιώκεται συνολική ανάπτυξη και η δημιουργία τεχνολογικού περιβάλλοντος. Σε ένα τεχνολογικό πάρκο μπορεί να μετέχει ένας μεγάλος αριθμός ενδιαφερομένων φορέων όπως επαγγελματικά επιμελητήρια, επενδυτικές τράπεζες, δήμοι, πανεπιστημιακά εργαστήρια και λοιποί οργανισμοί και φορείς που ενδιαφέρονται για την ανάπτυξη της καινοτομίας στην επιχειρηματικότητα.

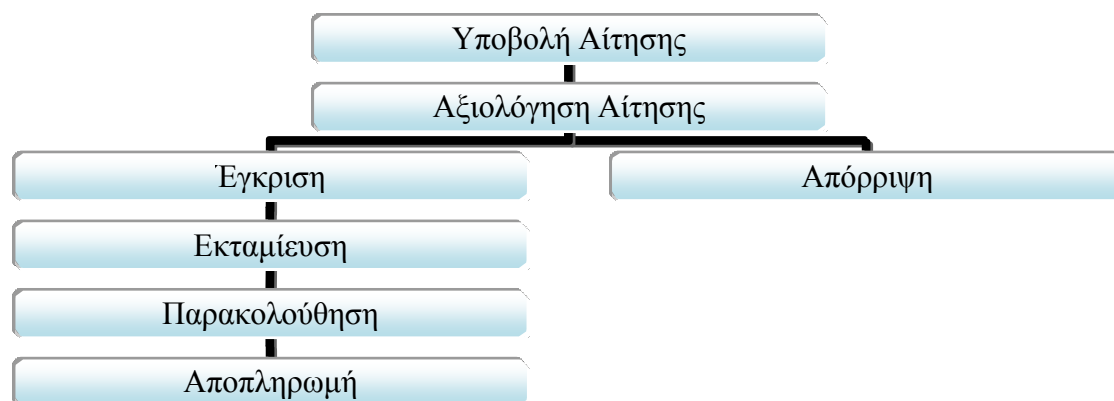
2.4 Βασικές αρχές και κριτήρια τραπεζικής χρηματοδότησης

Παρακάτω θα εξετάσουμε τις διαδικασίες που ακολουθούν οι Τράπεζες προκειμένου να αξιολογήσουν τα δάνεια που χορηγούν καθώς και τις πτυχές του πιστωτικού κινδύνου. Κάθε τράπεζα έχει τα δικά της συστήματα και μεθόδους αξιολόγησης και έγκρισης δανείων καθώς επίσης, εφαρμόζει τη δική της πιστωτική πολιτική για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, ανάλογα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες που της έχει δώσει η διοίκηση. Σε γενικές γραμμές όμως, οι τράπεζες ακολουθούν κάποιες βασικές διαδικασίες και αρχές προκειμένου να προβούν στη χορήγηση ενός δανείου, οι οποίες είναι κοινές για το σύνολο των τραπεζών.

2.4.2 Διαδικασία έγκρισης πιστοδοτήσεων

Η διαδικασία που ακολουθείται κατά την υποβολή της αίτησης και την αξιολόγηση ενός δανείου και η οποία σε γενικές γραμμές είναι κοινή σε όλες τις τράπεζες, εμφανίζεται στο παρακάτω γράφημα.

Γράφημα 2.3: Η Ροή της διαδικασίας αξιολόγησης δανείων

Αρχικά ο υποψήφιος πελάτης υποβάλλει την αίτηση χορήγησης δανείου και από τη στιγμή που η Τράπεζα κρίνει ότι ο πελάτης πληροί τις βασικές προϋποθέσεις για τη χορήγησή του, η ανάλυση επεκτείνεται σε μια εις βάθος επεξεργασία του αιτήματος. Κατά την ανάλυση αυτή αξιολογούνται ένα πλέγμα παραγόντων οι οποίοι θα βοηθήσουν στον αρμόδιο αναλυτή να κρίνει εάν το αίτημα θα εγκριθεί ή θα απορριφθεί. Εφόσον το αίτημα εγκριθεί ακολουθούν οι απαραίτητες ενέργειες που γίνονται από όλους τους εμπλεκόμενους, δηλαδή η εκταμίευση, η παρακολούθηση και η αποπληρωμή.

Κάθε μορφής χορήγηση συνεπάγεται τη δημιουργία πιστωτικού κινδύνου και πάντα υπάρχει μία πιθανότητα, ο δανειζόμενος να μη μπορέσει να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του και να αποπληρώσει το δάνειό του προς το δανειστή (Τράπεζα).

Στην ανάλυση των επιχειρηματικών δανείων ο πιστωτικός κίνδυνος είναι μεγαλύτερος καθώς, πρέπει η Τράπεζα να λάβει υπόψη της πολλαπλές παραμέτρους. Για να αξιολογηθεί όσο το δυνατόν καλύτερα η πιστοληπτική ικανότητα μίας επιχείρησης, χρειάζεται να διερευνηθούν και να εκτιμηθούν σωστά όλα τα ποιοτικά και οικονομικά στοιχεία της, σε συνδυασμό με την πιστωτική πολιτική της τράπεζας και τις ισχύουσες κανονιστικές διατάξεις. Η ανάλυση των ποιοτικών και οικονομικών στοιχείων του πιστούχου βοηθά την Τράπεζα να εμβαθύνει στη διαφανιόμενη ή μή ικανότητα αποπληρωμής του δανείου, όπου στόχος της είναι πάντα η χορήγηση ενός υγιούς δανείου με ομαλή αποπληρωμή και όχι η ρευστοποίηση της εξασφάλισής του.

2.4.3 Γενικές Αρχές Πιστοδοτικής Πολιτικής

Σύμφωνα με τον κ. Ζοπουνίδη και τον κ. Λεμονάκη ⁷, οι γενικές αρχές της πιστοδοτικής πολιτικής των τραπεζών είναι οι εξής:

- *Αρχή της ρευστότητας*: Συνδέεται άμεσα με την ομαλή εισροή κεφαλαίων από τις χρηματοδοτήσεις που έχουν πραγματοποιήσει και γι' αυτό το λόγο πρέπει να υπάρχει μία συνετή και ταυτόχρονα εύκαμπτη πολιτική χρηματοδότησης της Τράπεζας καθώς, μια συντηρητική πολιτική ρευστότητας έχει σοβαρές επιπτώσεις στην αποδοτικότητα.

⁷ Ζοπουνίδης Κ και Λεμονάκης Χ., (2009), Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα, σελ. 24-25

- *Αρχή της ασφάλειας*: Η ασφαλής διαχείριση των περιουσιακών στοιχείων μίας τράπεζας είναι απαραίτητη προκειμένου το κοινό να την περιβάλλει με αποδοχή και εμπιστοσύνη. Ιδιαίτερα στον τομέα των χρηματοδοτήσεων, όπου επικρατεί αβεβαιότητα, οι Τράπεζες είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν πρόσθετες εξασφαλίσεις.
- *Αρχή της αποδοτικότητας*: Η συνολική αποδοτικότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων εξαρτάται από πολλούς παράγοντες, όπως η σύνθεση του ενεργητικού και παθητικού, το ύψος των μέσων επιτοκίων καταθέσεων και χορηγήσεων, η ακολουθούμενη πολιτική ρευστότητας και ασφάλειας των χρηματοδοτήσεων, οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις των νομισματικών αρχών, το ύψος των εσόδων πλην τόκων και η δυνατότητα των διοικήσεων να ελέγχουν τα γενικά έξοδα και την παραγωγικότητα των ιδρυμάτων τους.

2.4.4 Πιστωτικός Κίνδυνος

Ο συγκεκριμένος κίνδυνος είναι το κυριότερο ζήτημα που εξετάζουν τόσο η Βασιλεία II και III . Από τις κυριότερες και σημαντικότερες δραστηριότητες μίας Τράπεζας είναι η χορήγηση πιστώσεων, οι οποίες συνεπάγονται τη δημιουργία πιστωτικού κινδύνου, όπου πάντα υπάρχει μία πιθανότητα, ο δανειζόμενος να μη μπορέσει να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του και να αποπληρώσει το δάνειό του. Η αδυναμία αυτή δημιουργεί σαν επακόλουθο το δάνειο να μεταφερθεί σε οριστική καθυστέρηση και να διαγραφεί από τον ισολογισμό της Τράπεζας με τη μορφή της ζημίας από επισφαλείς απαιτήσεις. Αυτό το γεγονός, μπορεί να δημιουργήσει σοβαρές επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία της Τράπεζας καθώς υπάρχει πιθανότητα να μειωθεί η κερδοφορία της και να επιδεινωθούν τα οικονομικά της μεγέθη παρ' όλες τις εγγυήσεις που λαμβάνουν για κάθε προϊόν χρηματοδότησης. Ως εκ τούτου , η Τράπεζα καλείται να δίνει έμφαση στην πρόληψη, τον εντοπισμό και την ανάλυση πιθανών προβλημάτων. Η πρόληψη αναφέρεται στην απόφαση αν θα χορηγηθεί ή όχι πίστη. Για το σκοπό αυτό έχουν αναπτυχθεί μοντέλα βαθμολόγησης φερεγγυότητας.

2.4.4 Η συμβολή της Συνθήκης της Βασιλείας III στην αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου

Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση που ξεκίνησε από τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια μειωμένης εξασφάλισης στις Η.Π.Α., τόνισε μια σειρά ελλείψεων της Βασιλείας II και ώθησε τις αρχές στο να επανεξετάσουν το διεθνές πλαίσιο που διέπει το τραπεζικό σύστημα, γνωστό και ως Βασιλεία III. Οι βασικές ελλείψεις που οδήγησαν στην αναθεώρηση της Βασιλείας II συνοψίζονται παρακάτω:

- Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας του 4% ήταν ανεπαρκής για να αντισταθμίσει τις τεράστιες ζημιές που είχαν οι Τράπεζες.
- Η ευθύνη για την εκτίμηση του κινδύνου των αντισυμβαλλόμενων εκχωρείται στους οίκους αξιολόγησης, οι οποίοι αποδείχθηκαν να είναι ευάλωτοι σε πιθανές συγκρούσεις συμφερόντων.
- Η Βασιλεία II παρέχει κίνητρα για εντονότερη χρήση της διαδικασίας της τιτλοποίησης, οδηγώντας τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα να ανασκευάζουν τα δάνεια τους σε τίτλους προερχόμενους από τιτλοποίηση και στη συνέχεια να τα μετακινούν εκτός των ισολογισμών τους έτσι ώστε να μειώσουν την στάθμιση κινδύνου για τα περιουσιακά τους στοιχεία. Ως αποτέλεσμα, η διαδικασία αυτή επέτρεψε σε πολλές Τράπεζες να μειώσουν τις κεφαλαιακές τους απαιτήσεις και να αναλάβουν κινδύνους, αυξάνοντας παράλληλα τη μόχλευσή τους.

Στις 4 Νοεμβρίου 2014 μπήκε σε εφαρμογή η Ενιαία Ευρωπαϊκή Εποπτεία, που έχει σαν σκοπό να οδηγήσει τον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο στην εφαρμογή της Βασιλείας III, όπου η πλήρης εφαρμογή της θα λάβει χώρα την 1η Ιανουαρίου του 2019. Συνοπτικά οι νέοι κανόνες που προτάθηκαν είναι οι εξής:

- Ο ορισμός του κεφαλαίου θα περιλαμβάνει τις κοινές μετοχές και τα αποθεματικά κεφάλαια. Παράλληλα, ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Tier 1 θα αυξηθεί από 4% σε 6%.
- Η απαιτούμενη αναλογία των ιδίων κεφαλαίων προς τα σταθμισμένα με κίνδυνο στοιχεία του ενεργητικού θα αυξηθεί από 2% σε 4,5%. Στο πλαίσιο της Βασιλείας III, τα υπερβάλλοντα ίδια κεφάλαια από τα σταθμισμένα

στοιχεία του ενεργητικού θα θεωρούνται ως σημείο αναφοράς, αντικαθιστώντας το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Tier 1.

- Οι νέοι κανόνες θα εισάγουν ένα νέο όριο για το κεφαλαιακό αποθεματικό (buffer) που θα πρέπει να είναι πάνω από 2,5% και να αποτελείται από κοινές μετοχές. Σε περιόδους ακραίων καταστάσεων (όταν ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών πέσει κάτω από 7%), τα ιδρύματα θα εξουσιοδοτούνται να αξιοποιήσουν αυτό το υπερβάλλον κεφάλαιο με την περικοπή της κατανομής των μερισμάτων ή των μπόνους. Τα μέτρα αυτά αναμένονται ότι θα επιλύσουν το πρόβλημα της Βασιλείας II, σύμφωνα με το οποίο οι κεφαλαιακές απαιτήσεις ήταν ανεπαρκείς για να καλύψουν μεγάλες απώλειες.
- Ο δείκτης μόχλευσης θα διαμορφωθεί στο 3%, όπου σε κάθε περίπτωση, η αναλογία κεφαλαίων προς το σύνολο του ενεργητικού θα πρέπει να είναι πάνω από το όριο αυτό.
- Τέλος, οι μεγάλες τράπεζες θα πρέπει να συμμορφώνονται με τις υψηλότερες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Η Βασιλεία III ενισχύει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις της Βασιλείας II με τρεις τρόπους:

- με την αύξηση της ποσότητας των απαιτήσεων για το κεφάλαιο (αύξηση του δείκτη ιδίων κεφαλαίων)
- με την αύξηση της ποιότητας των κεφαλαιακών απαιτήσεων (παρέχοντας έναν αυστηρότερο ορισμό του αριθμητή του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας) και
- με την ενίσχυση της προστασίας από τον κίνδυνο (παρονομαστής του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας)

Συνεπώς με τη Βασιλεία III οι αποφάσεις των εποπτικών αρχών προσβλέπουν κατά κύριο λόγο στην εξουδετέρωση των μηχανισμών της κρίσης. Περισσότερα κεφάλαια, αποθέματα ρευστότητας και όρια στις εκτός ισολογισμού δραστηριότητες θα καταστήσουν τις τράπεζες ανθεκτικότερες, προστατεύοντας την οικονομία από την απότομη πτώση στις χρηματαγορές.

2.4.5 Αξιολόγηση των Βασικών Πιστωτικών Κριτηρίων

Κατά την αξιολόγηση ενός αιτήματος, το αρμόδιο εγκριτικό κλιμάκιο της Τράπεζας, λαμβάνει υπόψη του κάποια βασικά πιστωτικά κριτήρια, προκειμένου να εκτιμήσει

την ύπαρξη ή όχι πιστωτικού κινδύνου. Πρωταρχικός σκοπός του αξιολογητή είναι να προσδιοριστεί ο κίνδυνος και να ελαχιστοποιηθεί, προκειμένου να διασφαλίσει τα συμφέροντα της Τράπεζας.

Τα βασικά πιστωτικά κριτήρια είναι τα εξής:

- *Ο σκοπός της χορήγησης και η πραγματική ανάγκη που θα καλύψει:*

Μια χρηματοδότηση πρέπει πάντοτε να γίνεται για να καλύψει αποδεδειγμένες ανάγκες της επιχείρησης. Πρέπει να αποφεύγονται δανειοδοτήσεις για κερδοσκοπικές δραστηριότητες ή για κάλυψη ζημιολόγων αποτελεσμάτων. Ο επιχειρηματίας θα πρέπει να εξηγεί λεπτομερώς τον κύκλο συναλλαγών και παραγωγής, πως θα χρησιμοποιήσει την πιστοδότηση, αν δηλαδή με αυτήν θα αγοράσει με μετρητά για να πετύχει έκπτωση ή αν θα εξοφλήσει υποχρεώσεις του, αν θα τη χρησιμοποιήσει για να χρηματοδοτήσει την αγορά κάποιου παγίου.

- *Ανάλυση των συνθηκών της αγοράς – θέση της επιχείρησης στον ανταγωνισμό:*

Η ανάλυση των συνθηκών της αγοράς και του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση, είναι σημαντικοί παράγοντες, οι οποίοι θα πρέπει να εξετάζονται καθώς, παίζουν ρόλο στην εκτίμηση της πορείας της επιχείρησης στο μέλλον. Η επιχείρηση εξαρτάται άμεσα από τις επιδράσεις και τις μεταβολές της αγοράς και του επιμέρους κλάδου δραστηριότητας.

- *Πιστοληπτική ικανότητα της επιχείρησης:*

Η εκτίμηση του κατά πόσο ο δανειολήπτης μπορεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του και να αποπληρωθεί το δάνειο ομαλά, είναι πρωταρχικό στοιχείο που πρέπει να εξετάζεται.. Για να αξιολογηθεί όσο το δυνατόν καλύτερα η πιστοληπτική ικανότητα μίας επιχείρησης, χρειάζεται να διερευνηθούν και να εκτιμηθούν σωστά όλα τα ποιοτικά και οικονομικά στοιχεία που την αφορούν, σε συνδυασμό με την πιστωτική πολιτική της Τράπεζας και τις εκάστοτε ισχύουσες κανονιστικές διατάξεις..

- *Η εξασφάλιση της πιστοδότησης:*

Οι παρεχόμενες εξασφαλίσεις από την επιχείρηση για την εν λόγω πιστοδότηση, είτε είναι ενοχικές, είτε εμπράγματα είτε χρηματοοικονομικές.

2.4.6 Ποιοτικά στοιχεία αξιολόγησης του πελάτη

Τα ποιοτικά στοιχεία που αξιολογούνται για την εκτίμηση της πιστοληπτικής ικανότητας μιας επιχείρησης είναι κυρίως, στοιχεία που βασίζονται σε κάποια υποκειμενική κρίση του αξιολογητή. Συγκεκριμένα αξιολογούνται:

- Ιστορικό της επιχείρησης
- Ιδιοκτησιακό καθεστώς, όπου εξετάζεται η νομική μορφή της επιχείρησης
- Γνώση του πελάτη ,όπου εξετάζεται η γνώση του αντικειμένου από τον επιχειρηματία
- Διοίκηση της επιχείρησης ,όπου διερευνάται η διοικητική δομή της επιχείρησης και η στελέχωσή της
- Επιχειρηματική δράση των διοικούντων
- Εγκατάσταση της επιχείρησης
- Φήμη της επιχείρησης στην αγορά
- Λειτουργία του συναλλακτικού κυκλώματος της επιχείρησης ,όπου αποτελεί παράγοντα καθοριστικής σημασίας καθώς, μπορούν να εντοπιστούν τυχόν προβλήματα ανταγωνιστικότητας ή ρευστότητας και κατά συνέπεια αδυναμία τακτοποίησης των υποχρεώσεών της. Συγκεκριμένα, εξετάζονται τα προϊόντα-υπηρεσίες, οι πελάτες της και οι προμηθευτές της.
- Βιοτικό Επίπεδο – Περιουσιακά στοιχεία πιστούχου
- Δυνατότητα και πηγές αποπληρωμής
- Ενοχικές και Εμπράγματα Εξασφαλίσεις
- Πιστοδοτική συνέπεια , όπου συγκεντρώνονται πληροφορίες για τις καθυστερήσεις των προγραμματισμένων πληρωμών του προς τους πιστωτές του, για το βαθμό εμφάνισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών και για την ύπαρξη δυσμενών στοιχείων(μέσω της ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.)
- Σχέση με την Τράπεζα και συναλλακτική συμπεριφορά
- Εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης

2.4.7 Ποσοτικά στοιχεία αξιολόγησης του πελάτη

Τα ποσοτικά στοιχεία που αξιολογούνται είναι κυρίως, στοιχεία που αφορούν τη διαχρονική εξέλιξη της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης. Η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής επίδοσης και της οικονομικής κατάστασης μίας επιχείρησης κατά τα παρελθόντα έτη καθώς επίσης, και η πιθανή πρόβλεψη της απόδοσής της στο

μέλλον, πραγματοποιείται με τη βοήθεια της ανάλυσης των λογιστικών καταστάσεων της τελευταίας τριετίας τουλάχιστον.

Οι επιχειρήσεις ανάλογα με την κατηγορία βιβλίων του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (ΚΒΣ) που τηρούν, είναι υποχρεωμένες να τηρήσουν συγκεκριμένες λογιστικές και οικονομικές καταστάσεις. Σημειώσουμε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων τηρούν βιβλία Β' κατηγορίας. Τα οικονομικά στοιχεία που μπορούν να εξαχθούν από την ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων που τηρούν Β' κατηγορίας βιβλία, δεν επιτρέπουν σε μια βάθος αξιολόγηση της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης καθώς, περιορίζονται μόνο στην ανάλυση του κύκλου εργασιών, των λογιστικών και φορολογητέων κερδών, των αγορών εμπορευμάτων και πρώτων υλών και των δαπανών. Λόγω του γεγονότος αυτού, κατά την αξιολόγηση της πιστοληπτικής ικανότητας των επιχειρήσεων αυτής της κατηγορίας, δίνεται μεγαλύτερη βάση στην ανάλυση των ποιοτικών στοιχείων του πελάτη, προκειμένου να διαμορφωθεί σωστά η εικόνα του και το προφίλ του.

Σε αντίθεση με τις οικονομικές καταστάσεις που συντάσσουν οι επιχειρήσεις που τηρούν Β' κατηγορίας βιβλία, οι δημοσιευμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις που συντάσσουν οι επιχειρήσεις που τηρούν Γ' κατηγορίας βιβλία, παρέχουν πιο λεπτομερή πληροφόρηση για την χρηματοοικονομική επίδοση μιας επιχείρησης και έτσι, μπορούν να εξαχθούν πολύ σημαντικά συγκεράσματα για την πιστοληπτική ικανότητα του πελάτη. Οι βασικές χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης που τηρεί Γ' κατηγορίας βιβλία είναι:

- Ο Ισολογισμός
- Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως
- Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων
- Η κατάσταση ταμειακών ροών

2.4.7.1 Ο Ισολογισμός

Ο ισολογισμός απεικονίζει το ενεργητικό, το παθητικό και τα ίδια κεφάλαια μίας επιχείρησης σε μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Η βασική εξίσωση στην οποία στηρίζεται είναι:

$$\text{Ενεργητικό (E)} = \text{Υποχρεώσεις (Y)} + \text{Ιδία Κεφάλαια (IK)}$$

Τα βασικά σημεία που εξετάζει ο αναλυτής είναι η σχέση του συνόλου των παγίων σε σχέση με το σύνολο του ενεργητικού διότι όταν διατηρείται η ισορροπία αυτό

σημαίνει ότι η ανάπτυξη της επιχείρησης γίνεται ισόρροπα. Μεγάλες μεταβολές επίσης από έτος σε έτος θα πρέπει να ελέγχονται. Επιπροσθέτως, εξετάζεται εάν η επιχείρηση διατηρεί μεγάλα αποθέματα, εάν οι απαιτήσεις της είναι υψηλές, τι ρίσκο εμπεριέχουν αυτές οι απαιτήσεις και εάν υπάρχει περίπτωση οι απαιτήσεις αυτές να μην εισπραχθούν. Όσον αφορά το Παθητικό εξετάζεται το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου και των ιδίων κεφαλαίων καθώς και τη σχέση των ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του παθητικού. Η σχέση αυτή απεικονίζει το βαθμό που η ανάπτυξη της επιχείρησης στηρίζεται σε δικά της ή σε ξένα κεφάλαια. Μια επιχείρηση με σχέση Ιδίων Κεφαλαίων / Σύνολο Παθητικού μικρότερη του 0,35 είναι σημαντικά χρεωμένη.

2.4.7.2 Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως

Η κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως είναι η λογιστική κατάσταση που απεικονίζει, το σύνολο των εσόδων και των εξόδων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της διαχειριστικής χρήσης. Τα βασικά σημεία που εξετάζει ο αναλυτής είναι οι λόγοι που μπορούν να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά τον κύκλο εργασιών της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, ερευνάται πως προέκυψαν τα κέρδη της επιχείρησης και που ξοδεύτηκαν τα χρήματά της, ποιο είναι το μικτό περιθώριο κέρδους της, το ύψος των διοικητικών δαπανών της καθώς και η εξέλιξη των χρηματοοικονομικών της

2.4.7.3 Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων

Ο πίνακας διάθεσης αποτελεσμάτων απεικονίζει το πως έχουν διανεμηθεί τα κέρδη της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει τα διανεμόμενα κέρδη, τα διάφορα αποθεματικά, τους φόρους εισοδήματος και ακίνητης περιουσίας, καθώς επίσης και τις αμοιβές του Διοικητικού Συμβουλίου. Τα βασικά σημεία που εξετάζονται είναι το ποσό του φόρου που θα πληρώσει η επιχείρηση, τη διανομή των κερδών και κυρίως, το διανεμόμενο μέρος. Επίσης, ελέγχεται εάν η επιχείρηση πληρώνει στη διοίκηση υπέρογκα ποσά σε σχέση με την αποτελεσματικότητα του Διοικητικού Συμβουλίου.

2.4.7.5 Η κατάσταση ταμειακών ροών

Η κατάσταση ταμειακών ροών είναι η χρηματοοικονομική κατάσταση η οποία χρησιμοποιείται σε συνδυασμό με τις πληροφορίες των άλλων οικονομικών καταστάσεων, του ισολογισμού και της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσεως. Η κατάσταση ταμειακών ροών υπολογίζεται με ταμειακή βάση, δηλαδή με το τι χρήματα

εισπράττονται ή πληρώνονται και όχι με βάση τις πωλήσεις και τις πιστώσεις, το οποίο βοηθάει την επιχείρηση στην καλύτερη διαχείριση της ρευστότητάς της. Επίσης, η κατάσταση ταμειακών ροών χωρίζεται στις λειτουργικές δραστηριότητες, τις επενδυτικές δραστηριότητες και τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, το οποίο βοηθάει τη διοίκηση της επιχείρησης να μπορεί να προγραμματίζει τις εισροές και εκροές μετρητών από κάθε δραστηριότητα ξεχωριστά.

Η κατάσταση ταμειακών ροών χρησιμοποιείται προκειμένου να αξιολογηθούν:

- I. Η ικανότητα μιας επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της
- II. Η ικανότητά της να παράγει διαθέσιμα
- III. Να χρησιμοποιεί τις ταμειακές ροές για να αντιμετωπίσει απρόβλεπτες ανάγκες και ευκαιρίες
- IV. Οι βασικές αιτίες των διαφορών μεταξύ της κατάστασης αποτελεσμάτων χρήσης και της κατάστασης των ταμειακών ροών.
- V. Εάν η επιχείρηση χρεώθηκε ή ζήτησε χρήματα από τους επενδυτές της, προκειμένου να χρηματοδοτήσει τη λειτουργία της ή τις επενδύσεις της.

2.4.7.5 Αριθμοδείκτες

Η αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής επίδοσης και της οικονομικής κατάστασης της επιχείρησης πραγματοποιείται με τη βοήθεια της ανάλυσης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η πιο διαδεδομένη τεχνική που χρησιμοποιείται για την ανάλυση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι οι αριθμοδείκτες. Οι αριθμοδείκτες είναι η σχέση μεταξύ δύο ή περισσότερων στοιχείων των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων και εκφράζεται με απλή μαθηματική μορφή.

Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις εμφανίζουν τα οικονομικά μεγέθη σε απόλυτους αριθμούς και έτσι δεν παρέχουν επαρκής πληροφόρηση. Με την ανάλυση όμως, των αριθμοδεικτών δημιουργούνται σχέσεις μεταξύ των οικονομικών μεγεθών της επιχείρησης και έτσι μπορούν να εξαχθούν πολύ χρήσιμα συμπεράσματα. Προκειμένου να είναι πλήρης η πληροφόρηση που παρέχει η τεχνική των αριθμοδεικτών θα πρέπει να αναλυθούν και να συγκριθούν με τους αριθμοδείκτες για μια σειρά ετών της ίδιας επιχείρησης, τους αριθμοδείκτες ορισμένων ανταγωνιστριών επιχειρήσεων και με τους αριθμοδείκτες που αναφέρονται στο μέσο όρο του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται η επιχείρηση.

Οι αριθμοδείκτες ταξινομούνται στις τέσσερις ακόλουθες βασικές κατηγορίες:

- Αριθμοδείκτες Ρευστότητας (Liquidity ratios) , όπου υπολογίζουν την ικανότητα της επιχείρησης να ανταπεξέλθει στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της.
- Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας ή Αριθμοδείκτες Δραστηριότητας (Activity ratios), που χρησιμοποιούνται για να δείξουν πόσο καλά μπορεί η επιχείρηση και εκμεταλλεύεται τα περιουσιακά της στοιχεία.
- Αριθμοδείκτες Δανειακής Επιβάρυνσης (Leverage ratios) ή Αριθμοδείκτες Κεφαλαιακής Διάρθρωσης, που χρησιμοποιούνται για να δείξουν τον τρόπο με τον οποίο χρηματοδοτείται μία επιχείρηση.
- Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας ή Αριθμοδείκτες Κερδοφορίας (Profitability ratios, που προσδιορίζουν την αποδοτικότητα και την ικανότητα της επιχείρησης να δημιουργεί κέρδη.

Οι κυριότεροι αριθμοδείκτες που μελετώνται από τους τραπεζικούς αναλυτές συνοψίζονται στους παρακάτω πίνακες:

Πίνακας 2.1 : Αριθμοδείκτες Ρευστότητας	
<p>Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας=</p> $\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό (Αποθέματα+ Απαιτήσεις + Διαθέσιμα)}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$ <p>Δείχνει το βαθμό στον οποίο η επιχείρηση μπορεί να καλύψει τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της και να αντιμετωπίσει τυχόν έκτακτες ανάγκες χρησιμοποιώντας το σύνολο των κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων.</p> <p>Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή τόσο καλύτερη είναι η οικονομική θέση της συγκεκριμένης επιχείρησης με επιθυμητή τιμή μεγαλύτερη ή ίση του 2.</p>	<p>Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας=</p> $\frac{\text{Κυκλοφορούν Ενεργητικό- Αποθέματα}}{\text{Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις}}$ <p>Δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης, να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες υποχρεώσεις της. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του τόσο καλύτερη, με επιθυμητή τιμή μεγαλύτερη ή ίση του 1.</p>

Πίνακας 2.2 : Αριθμοδείκτες Κυκλοφοριακής Ταχύτητας

$$\text{Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Αποθεμάτων} = \frac{\text{Κόστος Πωληθέντων}}{\text{Μέσο Απόθεμα Προϊόντων}}$$

Δείχνει πόσες φορές τα αποθέματα της επιχείρησης ανακυκλώθηκαν σε σχέση με τις πωλήσεις μέσα σε ένα έτος.

Εάν παρουσιάζει υψηλές τιμές δείχνει ότι η επιχείρηση λειτουργεί αποτελεσματικά και ότι τα κεφάλαιά της δε δεσμεύτηκαν για μεγάλο χρονικό διάστημα σε μη παραγωγική μορφή.

$$\text{Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Απαιτήσεων} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Μέσο Ύψος Απαιτήσεων}}$$

Δείχνει πόσες φορές κατά μέσο όρο εισπράττονται οι απαιτήσεις της επιχείρησης μέσα στη διαχειριστική χρήση.

Όσο μεγαλύτερη είναι τιμή του συγκεκριμένου δείκτη τόσο μικρότερος είναι ο χρόνος δέσμευσης των κεφαλαίων της επιχείρησης και τόσο καλύτερη είναι η θέση της

$$\text{Αριθμοδείκτης Συνολικής Κυκλοφοριακής Ταχύτητας} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Μέσο Όρο Συνόλου Ενεργητικού}}$$

Δείχνει την αποτελεσματικότητα της επιχείρησης να χρησιμοποιεί το σύνολο των περιουσιακών της στοιχείων μέσα στη διαχειριστική χρήση και να επιτυγχάνει συγκεκριμένο ύψος πωλήσεων.

Όσο μεγαλύτερη είναι η ταχύτητα κυκλοφορίας του ενεργητικού τόσο πιο αποτελεσματικά λειτουργεί η επιχείρηση

$$\text{Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Ιδίων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων}}$$

Δείχνει το βαθμό χρησιμοποίησης των ιδίων κεφαλαίων σε σχέση με τις πωλήσεις.

Όταν η τιμή του δείκτη αυτού είναι μεγάλη, υπάρχει μία πιθανότητα η θέση της επιχείρησης να είναι λιγότερο ευνοϊκή, καθώς μπορεί να λειτουργεί βασισμένη σε ξένα κεφάλαια.

$$\text{Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Παγίων} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Πάγιο Ενεργητικό}}$$

Δείχνει εάν υπάρχει υπερεπένδυση σε πάγια σε σχέση με τις πωλήσεις.

Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του, τόσο πιο εντατική είναι η χρησιμοποίηση από την επιχείρηση των πάγιων περιουσιακών της στοιχείων σε σχέση με τις πωλήσεις.

$$\text{Αριθμοδείκτης Κυκλοφοριακής Ταχύτητας Υποχρεώσεων} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Σύνολο Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων}}$$

Δείχνει κατά μέσο όρο σε πόσες μέρες πληρώνονται οι προμηθευτές και οι δανειστές.

Πίνακας 2.3 : Αριθμοδείκτες Δανειακής Επιβάρυνσης

$$\text{Αριθμοδείκτης Ξένων Κεφαλαίων προς Ίδια Κεφάλαια} = \frac{\text{Ξένα Κεφάλαια}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Δείχνει τη σχέση του συνόλου των υποχρεώσεων της επιχείρησης με τα ίδια κεφάλαιά της.

Όσο μικρότερη είναι η τιμή του αριθμοδείκτη αυτού τόσο το καλύτερο με επιθυμητή τιμή έως και 1.

$$\text{Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Συνολικά Κεφάλαια} = \frac{\text{Ίδια Κεφάλαια}}{\text{Συνολικά Κεφάλαια}}$$

Δείχνει την ικανότητα δανεισμού της επιχείρησης.

Μία υψηλή τιμή δείχνει ότι η επιχείρηση χρηματοδοτείται ως επί το πλείστον με ίδια κεφάλαια επομένως μειώνεται πιστωτικός κίνδυνος για τους εξωτερικούς δανειστές της καθώς, δε δυσκολεύεται να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της

$$\text{Αριθμοδείκτης Δανειακής Επιβάρυνσης} = \frac{\text{Πωλήσεις}}{\text{Μέσο Όρο Συνόλου Ενεργητικού}}$$

Δείχνει το ποσοστό χρηματοδότησης της επιχείρησης με ξένα κεφάλαια στο σύνολο των απασχολούμενων κεφαλαίων.

Μία υψηλή τιμή του αριθμοδείκτη αυτού, μεγαλύτερη από τη μονάδα, υποδηλώνει αύξηση του πιστωτικού κινδύνου, με αποτέλεσμα το σύνολο των υποχρεώσεων της επιχείρησης να κινδυνεύει να αποπληρωθεί ακόμα και αν η επιχείρηση ρευστοποιήσει όλα τα στοιχεία του ενεργητικού της

$$\text{Αριθμοδείκτης Κάλυψης Τόκων} = \frac{\text{Καθαρά Αποτελέσματα προ Φόρων και Τόκων}}{\text{Τόκους}}$$

Δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης να καλύπτει τα έξοδα των τόκων της.

Πίνακας 2.4 : Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

$$\text{Αριθμοδείκτης Μικτού Περιθωρίου Κέρδους επί των Πωλήσεων} = \frac{\text{Μικτό Κέρδος}}{\text{Πωλήσεις}}$$

Δείχνει την αποδοτικότητα της επιχείρησης και την τιμολογιακή πολιτική που ακολουθεί.

Μία υψηλή τιμή του δείχνει ότι η επιχείρηση μπορεί και επιτυγχάνει φθηνές αγορές και να πουλά σε υψηλές τιμές.

$$\text{Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ενεργητικού} = \frac{\text{Καθαρά Αποτελέσματα (Κέρδη) Χρήσεως μετά Φόρων}}{\text{Μέσο Όρο Συνόλου Ενεργητικού}}$$

Δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης να χρησιμοποιεί τα απασχολούμενα κεφάλαιά της προκειμένου να δημιουργήσει κέρδος.

$$\text{Αριθμοδείκτης Αποδοτικότητας Ιδίων Κεφαλαίων} = \frac{\text{Καθαρά Αποτελέσματα (Κέρδη) Χρήσεως μετά Φόρων}}{\text{Ίδια Κεφάλαια}}$$

Δείχνει την ικανότητα της επιχείρησης να μεγιστοποιεί την αποδοτικότητα των κεφαλαίων που έχουν επενδύσει οι μέτοχοί της .

Μία υψηλή τιμή του δείχνει ότι η επιχείρηση ευημερεί ενώ, μία χαμηλή τιμή δείχνει ότι τα κεφάλαια των μετόχων της δεν απασχολούνται αποτελεσματικά

Κεφάλαιο 3 : Έρευνα Πεδίου

3.1 Σκοπός και μεθοδολογία

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να παρουσιάσει το ύψος των τραπεζικών χρηματοδοτήσεων που εκταμιεύθηκαν στην περιοχή της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης κατά το έτος 2014 από μεγάλο τραπεζικό ίδρυμα και να γίνει ποιοτική έρευνα ως προς το είδος των χορηγήσεων, τον σκοπό που δόθηκαν, την νομική μορφή των επιχειρήσεων καθώς και την οικονομικά τους δραστηριότητα και να συγκριθούν με τα ποσοστά όλων των ελληνικών ΜμΕ . Συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκε ως πηγή και πεδίο σύγκρισης η ετήσια αναφορά των ευρωπαϊκών ΜμΕ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Annual report on European SMEs 2012/2013/2014⁸) και έρευνες που έχουν γίνει από το ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ⁹.

Το στατιστικό δείγμα που χρησιμοποιήθηκε για την παρούσα μελέτη αφορά ένα δείγμα 300 επιχειρήσεων και παρουσιάζεται σε μορφή ποσοστών, λόγω προβλημάτων που ανέκυψαν κατά την έρευνα για την εύρεση στοιχείων. Πιο συγκεκριμένα, για λόγους δεοντολογίας και προσωπικών δεδομένων, το τραπεζικό ίδρυμα δεν δίνει πρόσβαση σε πλήρη αριθμητικά στοιχεία που αφορούσαν τις επιχειρήσεις και τις δανειακές συμβάσεις που έχουν συναφθεί παρά μόνο κατά προσέγγιση ποσοστά. Επιπλέον δεν υπάρχει εναλλακτικός τρόπος πρόσβασης στα οικονομικά στοιχεία των ΜμΕ γιατί δεν είναι π.χ. εισηγμένες στο Χρηματιστήριο ώστε να δημοσιεύουν τα οικονομικά τους αποτελέσματα.

Κατόπιν προσωπικής έρευνας και παρότι το δείγμα σίγουρα δεν μπορεί να θεωρηθεί ικανοποιητικό για εξαγωγή αξιόπιστων επιστημονικών συμπερασμάτων, εντούτοις διαμορφώθηκε μια εικόνα η οποία μπορεί να προσφέρει μία πρώτη εικόνα για την συγκεκριμένη αγορά για περαιτέρω μελέτη.

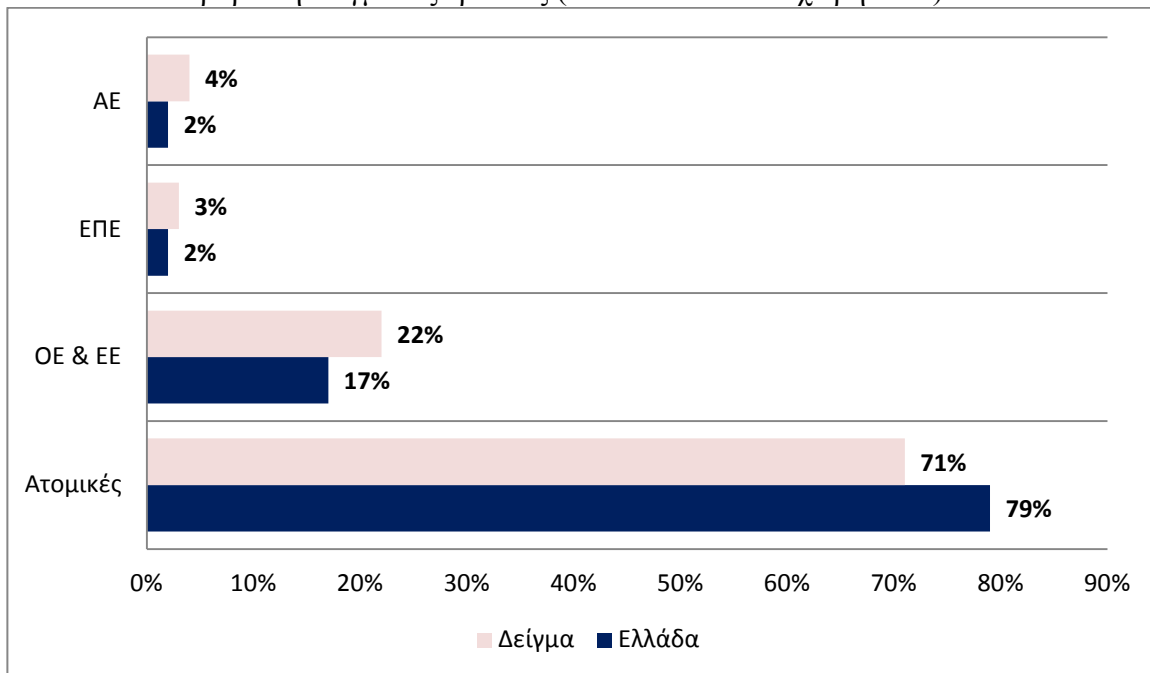
Παρακάτω παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την ανάλυση των δεδομένων.

⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

⁹ ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ :Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων-Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματικών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδος

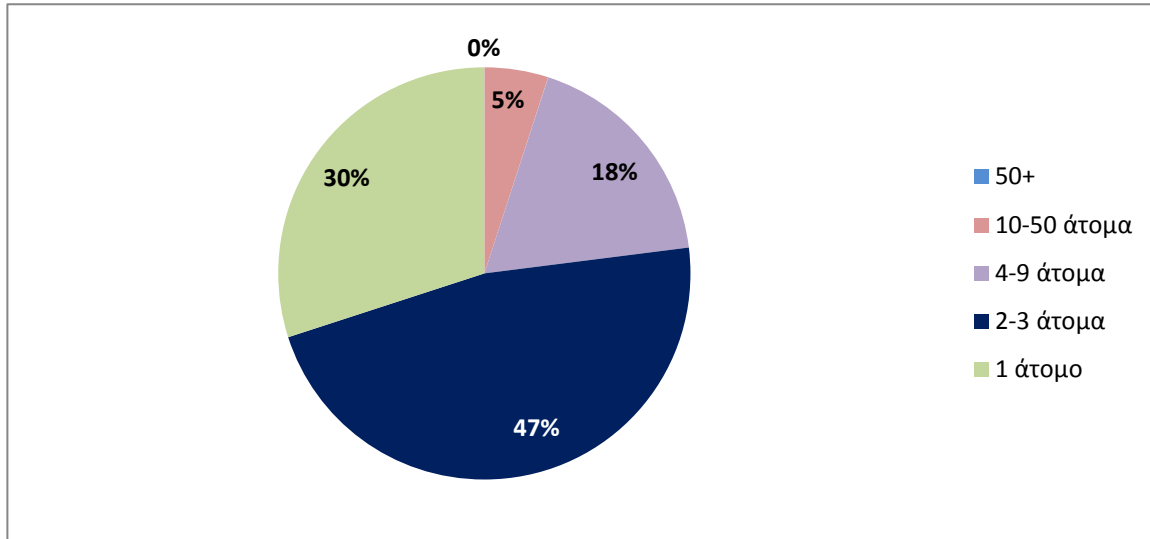
Από τους πίνακες που ακολουθούν διαπιστώνεται ότι η διάρθρωση του δείγματος με κριτήρια την τάξη μεγέθους της νομικής μορφής ,απασχόλησης και οικονομικής δραστηριότητας είναι παρόμοια με την διάρθρωση της πραγματικής επιχειρηματικότητας στη χώρα μας. Συγκεκριμένα, όπως φαίνεται στο **Γράφημα 3.1** , οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι ατομικές (71%) με το δεύτερο υψηλότερο ποσοστό να συγκεντρώνει η νομική μορφή της ομόρρυθμης εταιρίας (20%). Οι υπόλοιπες μορφές που είναι υποχρεωμένες να δημοσιεύουν τα οικονομικά τους στοιχεία, συναντώνται σε μικρό ποσοστό. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ και του Εθνικού Μητρώου Επιχειρήσεων 2006 ,στην Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό (79%) αφορά τις ατομικές επιχειρήσεις με δεύτερη μορφή τις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες.

Γράφημα 3.1: Διάρθρωση Επιχειρηματικότητας όσον αφορά τη νομική μορφή στην Ελλάδα και διάρθρωση δείγματος έρευνας (σε % συνόλου επιχειρήσεων)

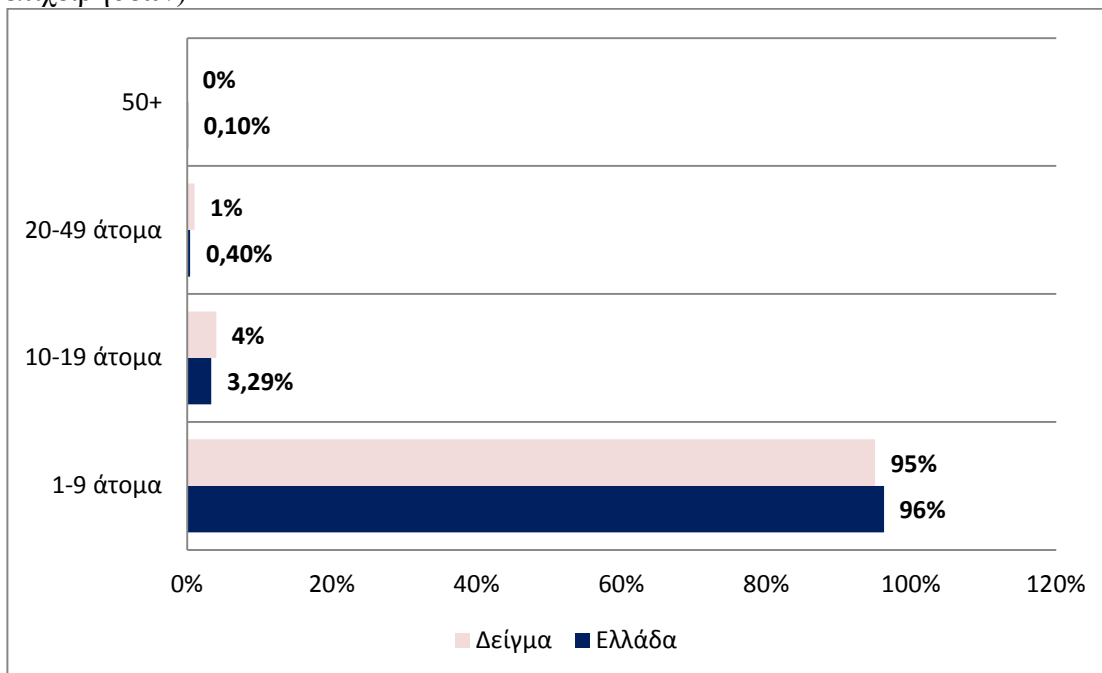

Αναφορικά με τον αριθμό εργαζομένων που απασχολούν οι επιχειρήσεις του δείγματος, τα δημογραφικά στοιχεία παρουσιάζονται στο **Γράφημα 3.5**. Σύμφωνα με τα στοιχεία, το υψηλότερο ποσοστό το συγκεντρώνει η κατηγορία «2-3 άτομα», ενώ οι αυτοαπασχολούμενοι καλύπτουν ένα ποσοστό κοντά στο 30% . Όλες οι επιχειρήσεις του δείγματος είναι μικρές ή πολύ μικρές (δηλαδή με λιγότερους από 50 εργαζομένους).

Γράφημα 3.2: Αριθμός απασχολούμενων στις επιχειρήσεις του δείγματος

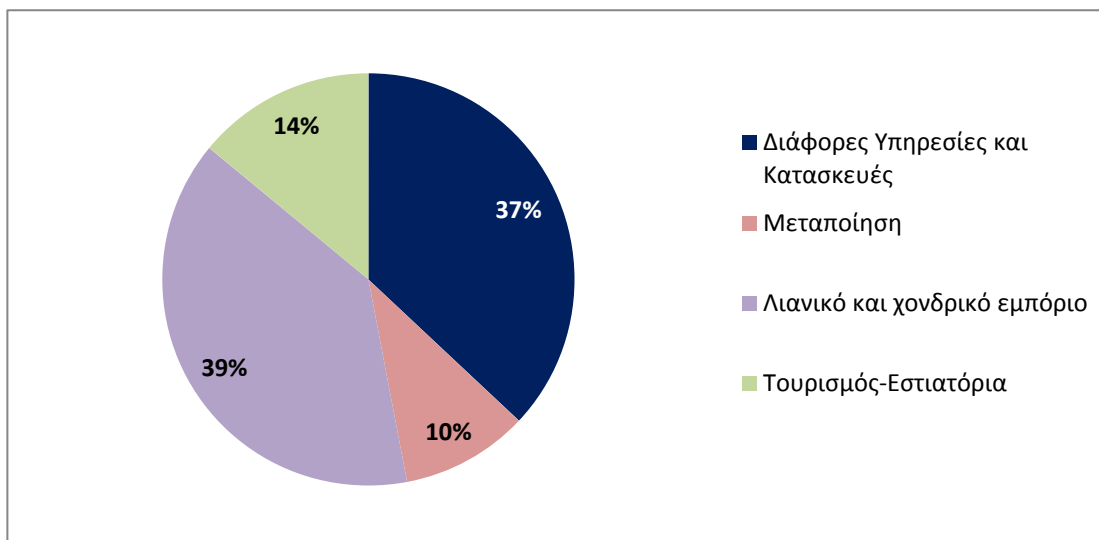

Γράφημα 3.3: Διάρθρωση Επιχειρηματικότητας όσον αφορά τον αριθμό των εργαζομένων στην Ελλάδα και διάρθρωση δείγματος έρευνας (σε % συνόλου επιχειρήσεων)

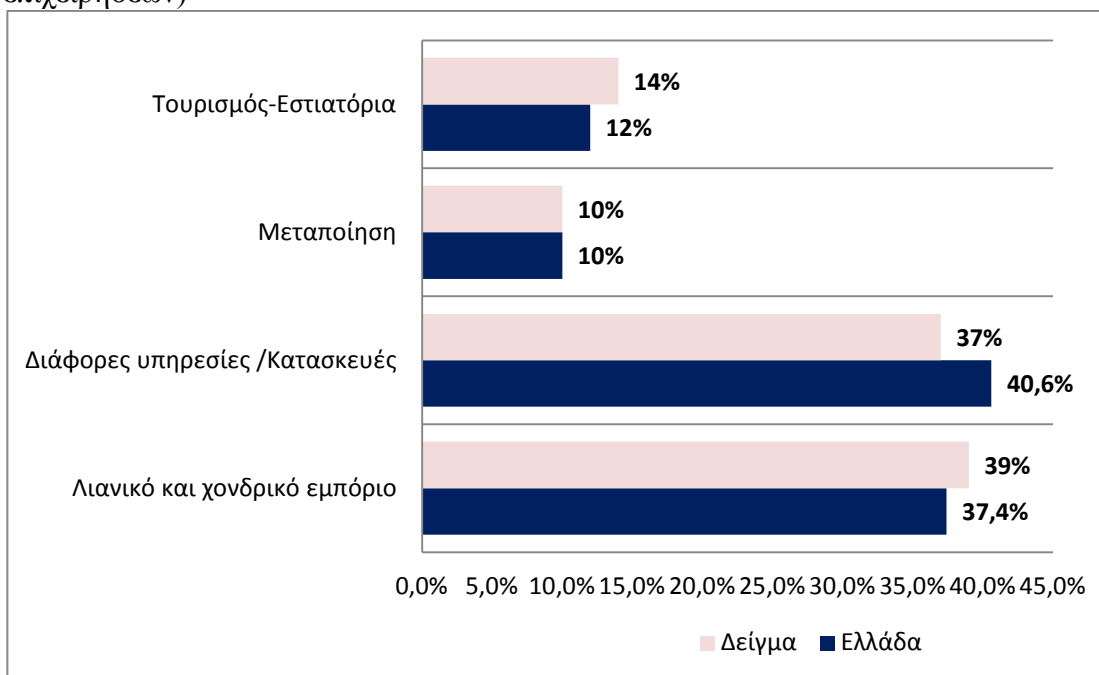

Όπως προκύπτει από τον κλάδο που δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις, τη μερίδα του λέοντος καταλαμβάνουν οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με το εμπόριο(λιανικό/χονδρικό) με τις υπόλοιπες υπηρεσίες(εκπαίδευση /τηλεπικοινωνίες) να ακολουθούν με μικρή διαφορά.

Γράφημα 3.4: Κλάδος των επιχειρήσεων του δείγματος

Γράφημα 3.5: Διάρθρωση Επιχειρηματικότητας όσον αφορά τον κλάδο δραστηριοποίησης στην Ελλάδα και διάρθρωση δείγματος έρευνας (σε % συνόλου επιχειρήσεων)

Γενικότερα στην Ελλάδα (Πίνακας 3.1) με βάση στοιχεία του Annual report on European SMEs για το 2014 στο σύνολο των ΜμΕ που λειτουργούν ο κλάδος που ξεχωρίζει είναι το εμπόριο, όπου δραστηριοποιείται το 37,4% των επιχειρήσεων, ενώ αντίστοιχα για τη μεταποίηση οι πλέον σημαντικοί τομείς είναι οι κατασκευές με 9% οι μεταποιητικές βιομηχανίες με 10%. Επιπροσθέτως, ο τουρισμός και οι επιχειρήσεις ειδών εστίασης με 12%.

Ο Πίνακας 3.1 μας δείχνει μια συνοπτική εικόνα αναφορικά με την κατανομή των επιχειρήσεων ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας στην Ελλάδα για τα έτη 2010 έως 2014. Ένα άλλο χαρακτηριστικό στοιχείο που απορρέει από τον Πίνακα 3.1 είναι η συνεχής μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων από το 2010 έως το 2014. Χαρακτηριστικά, στην ελληνική επικράτεια το 2014 σε σχέση με το 2010 δραστηριοποιούνται συνολικά 165.854 λιγότερες επιχειρήσεις (- 17%) με τάσεις μείωσης και για το 2015 σύμφωνα με τα στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο κλάδος με την μεγαλύτερη μείωση κατά την τελευταία τετραετία όπως προκύπτει είναι ο κλάδος των κατασκευών με μείωση κατά 63% σε σχέση με το 2010 και με προοπτικές μείωσης και το 2015.

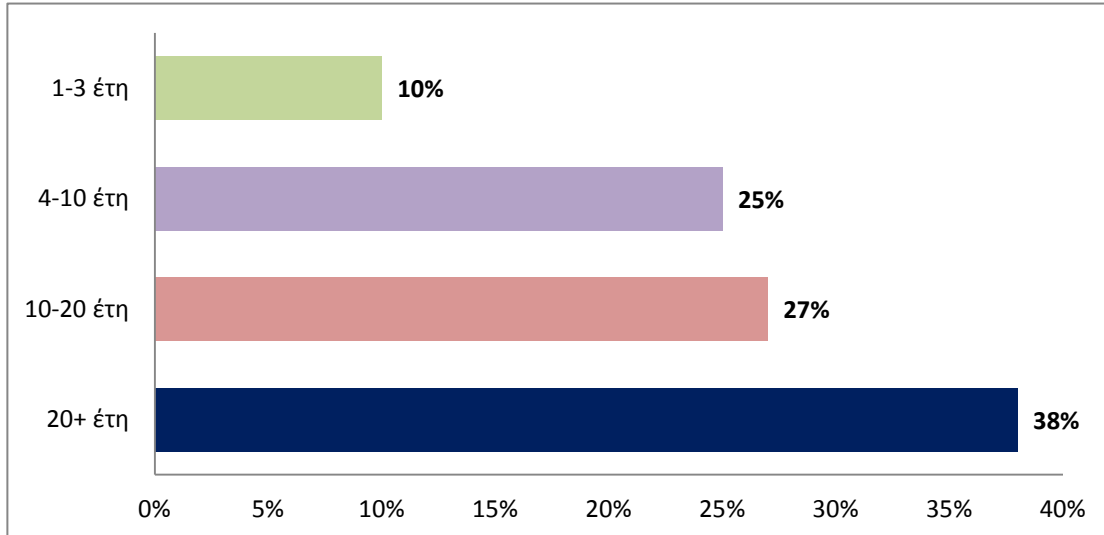
Πίνακας 3.1 : Κατηγοριοποίηση οικονομικής δραστηριότητας ανά κλάδο της οικονομίας

Αριθμός Επιχειρήσεων	2010	2011	2012	2013	2014	Προβλέψεις για το 2015	Ποσοστιαία μεταβολή 2014 σε σχέση με το 2010
Ορυχεία-Λατομεία	457	401	400	406	421	440	-8%
Μεταποιητικές βιομηχανίες	79.204	73.946	73.304	68.270	65.135	62.821	-18%
Κατασκευές	150.286	92.684	76.936	63.666	54.893	47.900	-63%
Παροχή νερού	101	151	140	142	152	164	50%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο	286.008	280.575	252.758	242.693	236.110	232.159	-17%
Μεταφορές και αποθήκευση	67.572	66.313	59.738	57.359	56.383	56.009	-17%
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	95.080	92.394	83.233	79.920	77.049	75.083	-19%
Πληροφορίες και Επικοινωνίες	12.745	11.779	11.446	12.055	11.732	11.539	-8%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, εκμισθώσεις και εμπορικές δραστηριότητες	5.900	5.826	5.539	3.812	3.795	3.817	-8%
Εκπαίδευση και έρευνα	119.109	116.441	113.791	105.685	103.917	103.257	-36%
Διοικητικές δραστηριότητες και λοιπές δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών υπέρ του κοινωνικού συνόλου	24.029	21.968	21.468	19.936	20.050	20.372	-13%
Σύνολο	795.491	762.478	698.753	653.944	629.637	613.561	-17%

Πηγή: Database for the Annual report 2014

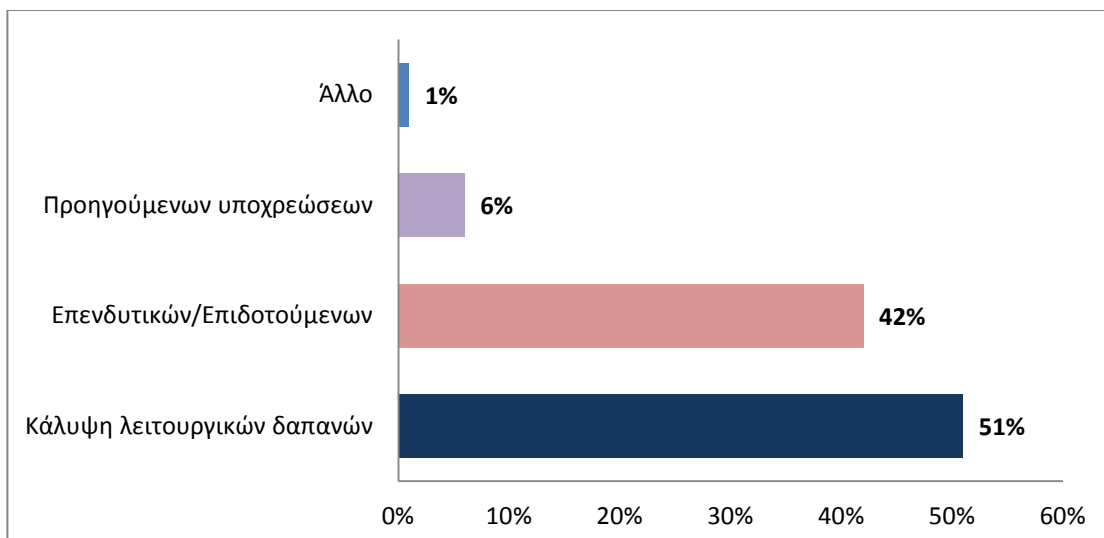
Σχετικά με την ηλικία της επιχείρησης, το δείγμα διαχωρίζεται σε 4 κατηγορίες, όπου η πρώτη αναφέρεται αποκλειστικά στις νέες επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν το πολύ τρία χρόνια (Γράφημα 3.6)

Γράφημα 3.6: Έτη λειτουργίας των επιχειρήσεων του δείγματος

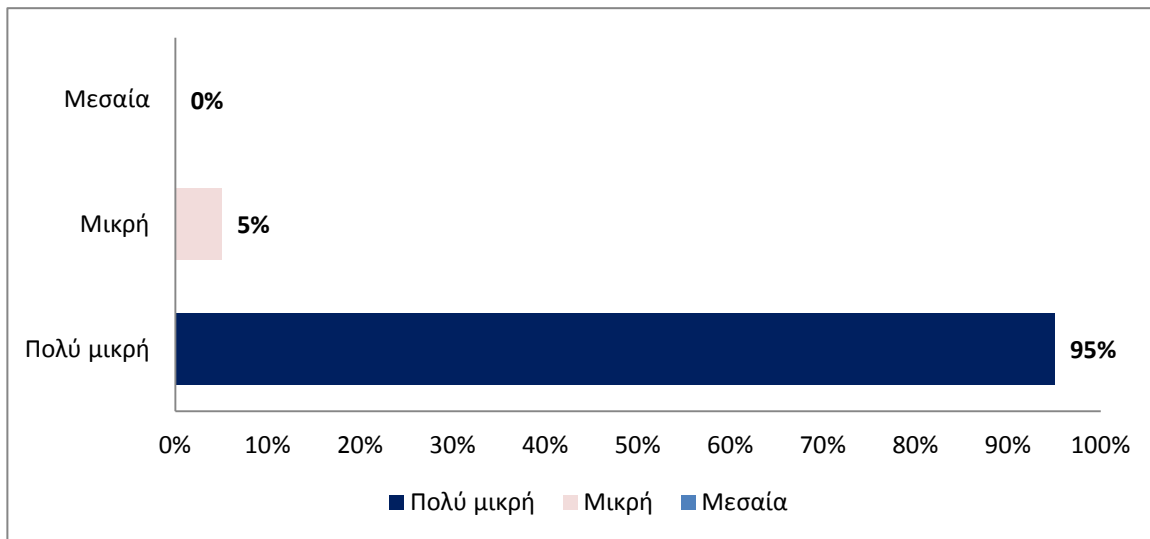
Στο **Γράφημα 3.7** προκύπτει ότι ο σκοπός των περισσότερων χρηματοδοτήσεων του δείγματος, κατευθύνθηκε για κάλυψη λειτουργικών δαπανών καθώς και για επενδυτικές δραστηριότητες λόγω κυρίως των πολλών επενδυτικών προγραμμάτων που έτρεχαν το 2014 όπως της δράσης «ΤΕΠΙΧ-Επιχειρηματική Επανεκκίνηση».

Γράφημα 3.7: Σκοπός των αιτούμενων δανείων του δείγματος

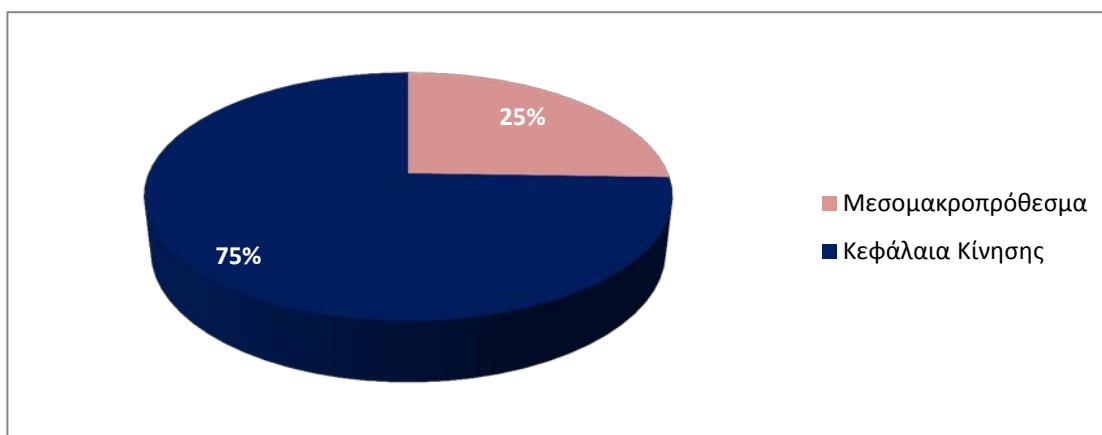
Στο **Γράφημα 3.8** παρατηρούμε τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις του δείγματος να καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό, συνολικά 95% με βάση τον συνολικό τους τζίρο. Σημειώνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία του δείγματος αποτελείται από επιχειρήσεις με ετήσιο κύκλο εργασιών έως 500.000€ (το 86% του δείγματος έως 200.000€), δηλαδή πρόκειται για πολύ μικρές επιχειρήσεις με κριτήριο τον κύκλο εργασιών.

Γράφημα 3.8: Κατηγορίες επιχειρήσεων δείγματος με βάση το τζίρο

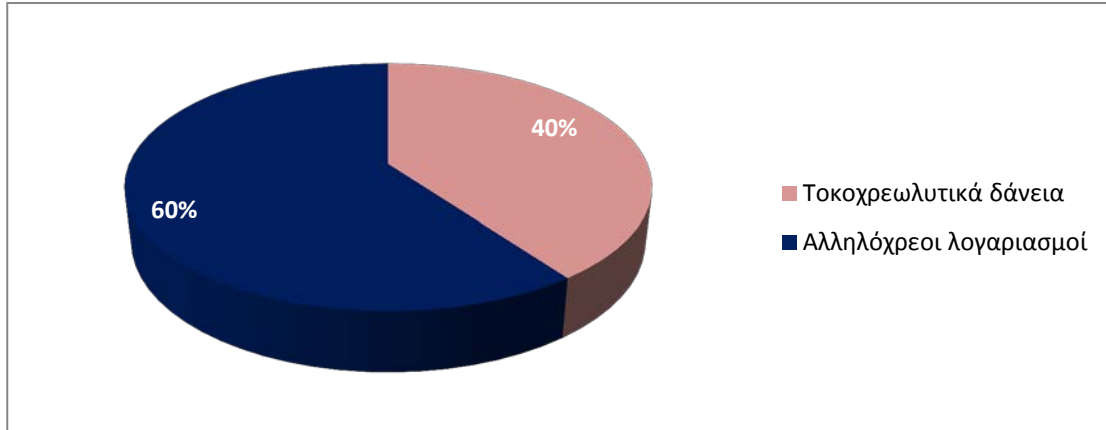

Αναφορικά με το είδος του δανείου που χορηγήθηκε, το 25,5 % του δείγματος ήταν για μεσομακροπρόθεσμα δάνεια, ενώ το υπόλοιπο 74,5% κατευθύνθηκε σε κεφάλαια κίνησης. Επιπλέον, όπως παρουσιάζεται στο **Γράφημα 3.10**, από τον συνολικό αριθμό των κεφαλαίων κίνησης, το 60% αφορούσε όρια ανοιχτού αλληλόχρεου λογαριασμού ενώ το 40% αφορούσε δάνεια τακτής λήξης με μηνιαίες τοκοχρεολυτικές δόσεις.

Γράφημα 3.9: Είδος δανείου των επιχειρήσεων του δείγματος

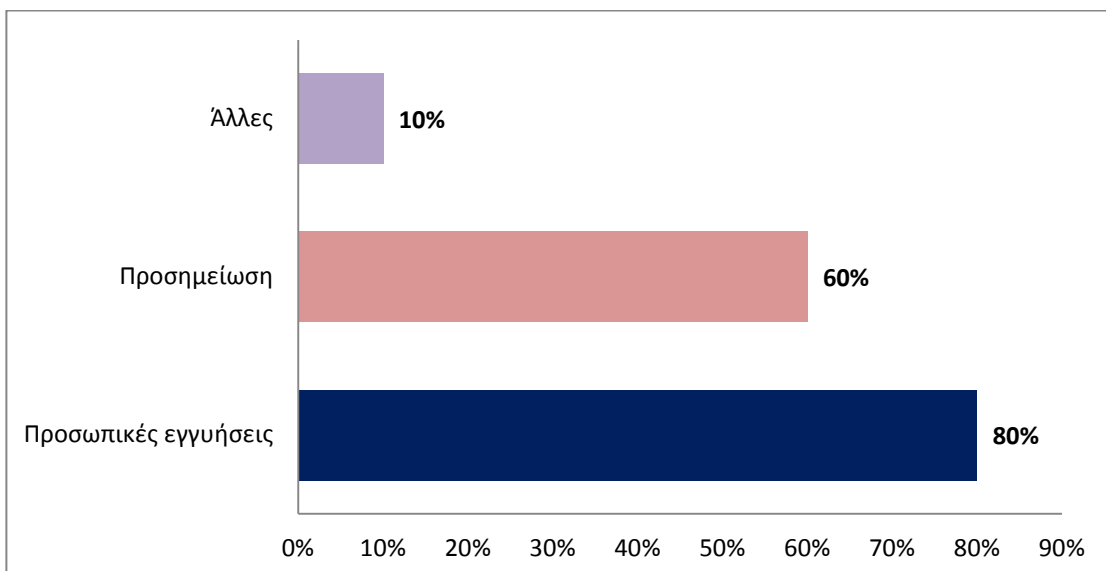

Γράφημα 3.10: Είδος κεφαλαίων κίνησης των επιχειρήσεων του δείγματος

Όσον αφορά τους όρους του δανεισμού, το μεγαλύτερο μέρος των δανείων λαμβάνει ως εξασφάλιση την προσωπική εγγύηση των φορέων των επιχειρήσεων. Συμπληρωματικά ως προς αυτό, λαμβάνεται ως εξασφάλιση και η προσημείωση ακινήτου. Σημειώνεται ότι υπάρχουν και άλλες μορφές προσφερόμενων εξασφαλίσεων, όπως η εκχώρηση απαίτησης από επιδότηση του Δημοσίου και η εκχώρηση ασφαλιστηρίων συμβολαίων.

Γράφημα 3.11: Εξασφαλίσεις των επιχειρήσεων του δείγματος

Σύμφωνα με την Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων για το πρώτο τρίμηνο του 2015 που διεξήγαγε η Τράπεζα της Ελλάδος που αφορά τα δάνεια προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (ΜΧΕ) παρέμειναν αμετάβλητα σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2014. Τα κριτήρια αναμένεται, όμως, να γίνουν ως ένα βαθμό πιο αυστηρά κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου του 2015, εξαιτίας της γενικής οικονομικής κατάστασης της χώρας. Η ζήτηση για δάνεια από τις ΜΧΕ παρέμεινε αμετάβλητη κατά τη διάρκεια του α΄ τριμήνου του 2015, παρά τις αυξημένες χρηματοδοτικές ανάγκες των επιχειρήσεων για αναδιάρθρωση του χρέους τους. Η ζήτηση για δάνεια από τις ΜΧΕ αναμένεται να παραμείνει αμετάβλητη και κατά τη διάρκεια του β΄ τριμήνου του 2015. Οι όροι χορήγησης δανείων προς ΜΧΕ παρέμειναν κατά βάση αμετάβλητοι.

Σύμφωνα με το δελτίο τύπου της Τραπέζης της Ελλάδος (29/4/2015)¹⁰ «Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα: Μάρτιος 2015», η μηνιαία καθαρή ροή της χρηματοδότησης προς τις επιχειρήσεις, το Μάρτιο του 2015, ήταν αρνητική κατά 303 εκατ. ευρώ (Μάρτιος 2014: αρνητική καθαρή ροή 406 εκατ. ευρώ) ενώ ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητος στο -2,2%, από -2,3% (Φεβρουάριος 2015). Ειδικότερα, ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων διαμορφώθηκε στο -2,6%, από -2,4% το Φεβρουάριο του 2015, ενώ η μηνιαία καθαρή ροή της χρηματοδότησής τους ήταν αρνητική κατά 451 εκατ. ευρώ (Μάρτιος 2014: αρνητική καθαρή ροή 353 εκατ. ευρώ). Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της χρηματοδότησης των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων διαμορφώθηκε στο 3,7% το Μάρτιο του 2015, από 0,5% τον προηγούμενο μήνα, ενώ η μηνιαία καθαρή ροή της χρηματοδότησής τους ήταν θετική κατά 149 εκατ. ευρώ (Μάρτιος 2014: αρνητική καθαρή ροή 53 εκατ. ευρώ). Όσον αφορά τη χρηματοδότηση των ελεύθερων επαγγελματιών, αγροτών και ατομικών επιχειρήσεων η ΤτΕ σημειώνει ότι η μηνιαία καθαρή ροή της χρηματοδότησης ήταν αρνητική κατά 8 εκατ. ευρώ (Μάρτιος 2014: αρνητική καθαρή ροή 1 εκατ. ευρώ) και ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της παρέμεινε στο -0,6%, αμετάβλητος σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα. Τα

¹⁰http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/PressReleases/DispItem.aspx?Item_ID=4963&List_ID=1af869f3-57fb-4de6-b9ae-bdfd83c66c95&Filter_by=DT

αναλυτικά αποτελέσματα που δημοσιεύει η ΤτΕ παρατίθενται στον **Πίνακα Α του Παραρτήματος**.

3.2 Σύνοψη πορισμάτων

Από τα παραπάνω μπορούν να εξαχθούν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που δανειοδοτήθηκαν το 2014 στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη καταλαμβάνουν οι πολύ μικρές ατομικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται κυρίως στον κλάδο του εμπορίου και της παροχής διαφόρων υπηρεσιών. Το ποσοστό αυτό έρχεται σε απόλυτη συμφωνία με τα στοιχεία που ανακοινώνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τις ΜμΕ στην Ελλάδα, όπου το μεγαλύτερο ποσοστό(96%) το καταλαμβάνουν οι πολύ μικρές επιχειρήσεις.
- Το 2014 στις περισσότερες επιχειρήσεις, χορηγήθηκαν δάνεια για κάλυψη κυρίως λειτουργικών δαπανών ,κάτι που επιβεβαιώνει την δυσκολία των επιχειρήσεων να καλύψουν με ίδια κεφάλαια τις ανάγκες τους, καθώς επίσης παρατηρείται και ένα αξιοσημείωτο ποσοστό δανείων για επενδυτικό σκοπό. Σε τέτοιου είδους δάνεια συμπεριλαμβάνονται τα επιδοτούμενα προγράμματα από το Ελληνικό Κράτος και την Ευρωπαϊκή Ένωση, ενέχουν λιγότερο κίνδυνο λόγω των εγγυήσεων του Ελληνικού Δημοσίου, και έρχεται να επιβεβαιώσει τις αρνητικές επιπτώσεις που επέφερε η οικονομική κρίση στον τραπεζικό κλάδο, που πλέον χορηγούν δάνεια με μεγάλη δυσκολία και μόνο με επαρκείς εξασφαλίσεις.
- Οι περισσότερες επιχειρήσεις χρηματοδοτήθηκαν με κεφάλαια κίνησης , έναντι των μεσομακροπρόθεσμων δανείων γεγονός που επιβεβαιώνει την τάση των τραπεζών να μην χορηγούν δάνεια μεγάλης διάρκειας λόγω του μεγαλύτερου πιστωτικού κινδύνου.
- Στην Ελλάδα το μεγαλύτερο ποσοστό στο σύνολο των ΜμΕ που λειτουργούν ο κλάδος που ξεχωρίζει είναι το εμπόριο. ενώ σε σχέση με το 2010 στο τέλος του 2014 λειτουργούσαν 165.854 λιγότερες επιχειρήσεις με συνέχιση της τάσης

μείωσης και το 2015.

- Επιπλέον, προκύπτει ότι στην συντριπτική πλειοψηφία των χορηγήσεων, υπάρχει πάντα μιας μορφής εξασφάλιση και πλέον η προσημειώσεις έχουν αυξηθεί αισθητά σε σχέση με παλαιότερα έτη, όπου η ύπαρξη και μόνο της Προσωπικής Εγγύησης ως εξασφάλισης ήταν αρκετή.
- Σύμφωνα με την ΤτΕ τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς τις επιχειρήσεις παρέμειναν αμετάβλητα σε σχέση με το τελευταίο τρίμηνο του 2014 ενώ αναμένεται να γίνουν πιο αυστηρά κατά τη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου του 2015, εξαιτίας της γενικής οικονομικής κατάστασης της χώρας.

Κεφάλαιο 4 :Συμπεράσματα

Οι ΜμΕ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην Ελληνική Οικονομία, καθώς συμμετέχουν με εξαιρετικά υψηλά ποσοστά στο σύνολο των επιχειρήσεων ενώ και η συμβολή τους στην παραγωγικότητα, την αύξηση της απασχόλησης και την οικονομική ανάπτυξη είναι σημαντική.

Ωστόσο οι ΜμΕ έχουν να αντιμετωπίσουν σημαντικά προβλήματα μεταξύ των οποίων είναι η δυσκολία πρόσβασης σε χρηματοδοτικούς πόρους (ιδιαίτερα των επιχειρήσεων που βρίσκονται στα πρώτα στάδια λειτουργίας τους), η χαμηλή ανταγωνιστικότητα τους, προβλήματα πληροφόρησης σε σχέση με τις δομές στήριξης τους, προβλήματα γραφειοκρατίας στις σχέσεις τους με το Δημόσιο αλλά και στη διαχείριση προγραμμάτων χρηματοδότησής τους. Η παγκοσμιοποίηση, το άνοιγμα των αγορών και ο ολοένα εντεινόμενος ανταγωνισμός έχουν δημιουργήσει ένα περιβάλλον στο οποίο η επιβίωση και ανάπτυξη των ΜμΕ εξαρτάται από τη δυνατότητα τους να εκμεταλλευτούν τις ευκαιρίες που τους παρέχουν οι νέες τεχνολογίες, η καινοτομία, η αλλαγή κουλτούρας στη διοίκηση, βελτίωση ποιότητας προϊόντων / υπηρεσιών, αλλά και η επέκταση σε νέες αγορές. Η εκμετάλλευση αυτών των ευκαιριών θα οδηγήσει στη δημιουργία μιας κρίσιμης μάζας πρωτοπόρων, υψηλής ανάπτυξης και βελτιωμένης ανταγωνιστικότητας ΜΜΕ.

Ο αναγνώστης μπορεί να συμπεράνει ότι υπάρχουν πολλοί τρόποι χρηματοδότησης και η σωστή επιλογή είναι ένα από τα πιο σημαντικά κομμάτια για τη λειτουργία μιας ΜμΕ. Σαν πιο διαδεδομένος τρόπος εκτός των ιδίων κεφαλαίων για τη λειτουργία των Ελληνικών ΜμΕ είναι ο τραπεζικός δανεισμός. Για τις Τράπεζες η χορήγηση δανείων αποτελεί μια από τις κυριότερες λειτουργίες τους αποτελώντας την κυριότερη πηγή εσόδων παράλληλα όμως, συνεπάγονται και τη μεγαλύτερη ανάληψη πιστωτικού κινδύνου.

Προκειμένου λοιπόν η Τράπεζες να μειώσουν την έκθεσής τους στον πιστωτικό κίνδυνο και παράλληλα, να επιτύχουν τη μεγιστοποίηση της αξίας τους, μέσα από μία διαδικασία συνεχούς αναγνώρισης, μέτρησης και παρακολούθησης του πιστωτικού κινδύνου, αναζητούν τις κατάλληλες διαδικασίες, έτσι ώστε να διαχειριστούν τον κίνδυνο με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο. Κάθε Τράπεζα

εφαρμόζει τα δικά της συστήματα, μεθόδους αξιολόγησης και έγκρισης δανείων καθώς επίσης, ακολουθεί τη δική της πιστωτική πολιτική για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου, ανάλογα με τις κατευθυντήριες γραμμές και οδηγίες που της έχει δώσει η ανώτατη διοίκηση. Σε γενικές γραμμές όμως, οι Τράπεζες ακολουθούν κάποιες βασικές διαδικασίες και αρχές, οι οποίες είναι κοινές. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του κάθε Τράπεζα για τη διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου είναι τα ακόλουθα. Θα πρέπει να κρατούν επαρκή διαθέσιμα κεφάλαια, να λαμβάνουν επαρκείς εξασφαλίσεις ανάλογα με το είδος της αιτούμενης πιστοδότησης, να ελέγχεται ο σκοπός της χορήγησης και η πραγματική ανάγκη που θα καλύψει, να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στις συνθήκες της αγοράς και του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιείται ο δανειολήπτης καθώς επίσης να δίδεται προσοχή και στη διάρκεια του δανείου καθώς, τα μακροπρόθεσμα δάνεια θεωρούνται πιο επικίνδυνα από τα βραχυπρόθεσμα. Να σημειωθεί ότι, η διαχείριση του πιστωτικού κινδύνου ενός δανείου δεν τελειώνει με τη χορήγησή του αλλά, γίνεται καθημερινή παρακολούθηση και έλεγχος του κινδύνου που αναλαμβάνεται.

Στα πλαίσια της μελλοντικής έρευνας των ειδών τραπεζικής χρηματοδότησης, ιδιαίτερο ενδιαφέρον θα είχε η μελέτη και ο βαθμός διείσδυσης των εναλλακτικών μορφών χρηματοδότησης στις Ελληνικές ΜμΕ μετά το πέρας της κρίσης. Η έρευνα αυτή θα μπορούσε να κατευθυνθεί σε συγκεκριμένους κλάδους δραστηριότητας όπως και σε διαφορετικά μεγέθη επιχειρήσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Α. Ελληνική

1. **Αγγελόπουλος Π.**, (2010), Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα: Αγορές, Προϊόντα, Κίνδυνοι, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.
2. **Ψιρμάνη-Βούλγαρη Φ. και Ζοπουνίδης Κ.**,(2000), Χρηματοοικονομική Στρατηγική ΜΜΕ στην Ελλάδα, Εκδόσεις Κλειδάριθμος ,Αθήνα.
3. **Ζοπουνίδης Κ. και Λεμονάκης Χ.**, (2009), Διαχείριση Πιστωτικού Κινδύνου, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.
4. **Παναγιώτης Αλεξιάκης** , (2007), Εισαγωγή στις Τραπεζικές Σπουδές - Β. Προϊόντα και Πελατεία, Εκπαιδευτικά Εγχειρίδια, Ελληνική Ένωση Τραπεζών, Ελληνικό Τραπεζικό Ινστιτούτο, Αθήνα.
5. **Βασιλείου Δ. και Ηρειώτης Ν.**, (2008), Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Θεωρία και Πρακτική, Εκδόσεις Rosili, Αθήνα.
6. **Αβραμίδης Αργύρης Λέων** ,(2008), Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, Εκδόσεις University Studio Press , Θεσσαλονίκη.
7. **Ρεπούσης Σ.**, (2005), Τραπεζικές Υπηρεσίες, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη.
8. **Νιάρχος Ν.**, (2001), Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, Εκδόσεις Σταμούλης, Αθήνα.
9. **Δούρος Α.**, (2007), Η Τραπεζική στην Πράξη, Εκδόσεις Παπασωτηρίου, Αθήνα.
10. **Παπαδόπουλος Γ.**, (2012) 'Επιχειρηματικά Κεφάλαια που «παράγουν» ανάπτυξη', ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ ,σελ. 18.
11. **ICAP GROUP Α.Ε.**, (2011), Ετήσια Έκθεση 2011: Η κατάσταση και οι προοπτικές των ΜΜΕ στην Ελλάδα,
http://www.startupgreece.gov.gr/sites/default/files/%20%CE%95%CE%9B%CE%9B%CE%97%CE%9D%CE%99%CE%9A%CE%91_0.pdf
12. **Τράπεζα της Ελλάδος**, (2015), Έκθεση του Διοικητή της ΤτΕ για το έτος 2014,
<http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/ekthdkth2014.pdf>

13. **Wikipedia**, (2015), Πρακτόρευση Απαιτήσεων,
http://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A0%CF%81%CE%B1%CE%BA%CF%84%CF%8C%CF%81%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7_%CE%91%CF%80%CE%B1%CE%B9%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CF%89%CE%BD
14. Ελληνική Συνομοσπονδία Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας(ΕΣΕΕ), (2014).
Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2014,Βασικά Στοιχεία
http://www.esee.gr/Portals/0/EasyDNNNewsDocuments/1010/basika_stoixeia.pdf
15. **Hellenic Start up Association**, Hellenic Business Angels,
<http://hellenicstartups.gr/hellenic-angels/>
16. **Τράπεζα της Ελλάδος**, (2015), Κανόνες Χρηματοδότησης,
<http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/LegalF/creditinstitutions/financingrules.aspx>
17. **Τράπεζα της Ελλάδος**, Δελτίο Τύπου 29/04/2015 - Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα Μάρτιος 2015
http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Bank/News/PressReleases/DispItem.aspx?Item_ID=4963&List_ID=1af869f3-57fb-4de6-b9ae-bdfd83c66c95&Filter_by=DT
18. **Ελληνική Ένωση Τραπεζών** , (Ιανουάριος 2013), Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα το 2011 και 2012, Αθήνα

B. Ξένη

1. **Deakins D. and Freel M.**, (2007) ‘Πηγές Χρηματοδότησης: Επιχειρηματικά Κεφάλαια Υψηλού Κινδύνου’, Επιχειρηματικότητα, 1^η έκδοση, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.
2. **European Commission**, Enterprise and Industry, (2014) SBA Fact Sheet Greece,
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2013/greece_en.pdf
4. **European Commission**, Enterprise and Industry, (2015) SBA Fact Sheet Greece,
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countries-sheets/2014/greece_en.pdf
5. **Wikipedia**, (2015) Venture Capital. ,
http://en.wikipedia.org/wiki/Venture_capital

6. **Bank for International Settlements**, (2011), Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems

<http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>

7. **European Commission**, Annual Report on SMEs 2012/2013,

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2013/annual-report-smes-2013_en.pdf

8. **European Commission**, Annual Report on SMEs 2013/2014,

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/supporting-documents/2014/annual-report-smes-2014_en.pdf

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Α: Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα :Μάρτιος 2015

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ¹¹ΤΟΥ ΕΓΧΩΡΙΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ				
(Υπόλοιπα και καθαρές ροές ¹² σε εκατ. ευρώ)				
	ΜΑΡ.2014	ΙΑΝ.2015	ΦΕΒ.2015	ΜΑΡ.2015
I. ΣΥΝΟΛΟ				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	215.867	214.139	213.507	213.333
Μηνιαία καθαρή ροή	-729	-95	74	-639
(%) 12μηνη μεταβολή	-4,1%	-2,9%	-2,5%	-2,5%
II. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	101.827	102.877	102.849	102.926
Μηνιαία καθαρή ροή	-406	328	433	-303
(%) 12μηνη μεταβολή	-5,3%	-3,1%	-2,3%	-2,2%
III. ΜΗ ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	95.397	96.779	96.265	96.129
Μηνιαία καθαρή ροή	-353	402	-52	-451
(%) 12μηνη μεταβολή	-5,1%	-2,7%	-2,4%	-2,6%
1. Γεωργία				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	1.585	1.519	1.502	1.459
(%) 12μηνη μεταβολή	3,8%	-5,7%	-5,0%	-7,8%
2. Βιομηχανία				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	21.552	21.280	21.194	21.148
(%) 12μηνη μεταβολή	-4,5%	-2,0%	-1,0%	-0,9%
2.1 Ορυχεία και Λατομεία				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	428	332	340	334
(%) 12μηνη μεταβολή	-16,9%	-19,7%	-17,9%	-20,2%
2.2 Μεταποίηση				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	21.124	20.948	20.854	20.815
(%) 12μηνη μεταβολή	-4,2%	-1,6%	-0,6%	-0,5%
3. Εμπόριο				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	20.114	19.524	19.327	19.250
(%) 12μηνη μεταβολή	-6,1%	-0,9%	-0,5%	-1,1%
4. Τουρισμός				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	7.774	7.757	7.750	7.786
(%) 12μηνη μεταβολή	-2,0%	-1,0%	-1,2%	-1,2%
5. Ναυτιλία				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	11.854	14.322	14.165	14.493
(%) 12μηνη μεταβολή	-6,7%	-6,2%	-7,6%	-8,1%
6. Κατασκευές				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	10.305	10.567	10.540	10.459
(%) 12μηνη μεταβολή	-2,6%	-1,1%	-0,5%	0,5%
7. Ηλεκτρισμός - Φωταέριο - Ύδρευση				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	5.348	5.016	4.943	4.908
(%) 12μηνη μεταβολή	-9,8%	-7,9%	-8,7%	-8,9%
8. Αποθηκεύσεις και Μεταφορές πλην Ναυτιλίας				

¹¹ Στα υπόλοιπα περιλαμβάνονται τα δάνεια και οι τοποθετήσεις σε εταιρικά ομόλογα, ανεξάρτητα από το αν έχουν τιτλοποιηθεί.

¹² Οι καθαρές ροές και οι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινομήσεις και μεταβιβάσεις δανείων/εταιρικών ομολόγων, οι διαγραφές, καθώς και οι συναλλαγματικές διαφορές.

Υπόλοιπο χρηματοδότησης	874	873	877	875
(%) 12μηνη μεταβολή	-10,4%	-7,0%	-2,1%	-0,8%
9. Λοιπά				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	15.990	15.921	15.966	15.752
(%) 12μηνη μεταβολή	-5,1%	-3,2%	-2,6%	-2,6%
9.1 Ενημέρωση και Επικοινωνία				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	2.805	2.548	2.502	2.431
(%) 12μηνη μεταβολή	-7,2%	-8,8%	-8,4%	-10,3%
9.2 Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	5.028	4.940	4.941	4.958
(%) 12μηνη μεταβολή	8,4%	-3,7%	-3,4%	-3,1%
9.3 Επαγγελματικές και Λοιπές Δραστηριότητες				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	3.000	3.462	3.443	3.433
(%) 12μηνη μεταβολή	-3,0%	8,1%	7,4%	7,8%
9.4 Λοιποί Κλάδοι				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	5.157	4.971	5.080	4.929
(%) 12μηνη μεταβολή	-13,4%	-6,3%	-4,5%	-4,0%
III. ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ, ΑΓΡΟΤΕΣ & ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ				
Υπόλοιπο χρηματοδότησης	13.681	13.664	13.597	13.600
Μηνιαία καθαρή ροή	-1	-3	-57	-8
(%) 12μηνη μεταβολή	0,4%	-0,3%	-0,6%	-0,6%

Πηγή: ΤτΕ 29/04/2015 - Τραπεζική χρηματοδότηση του εγχώριου ιδιωτικού τομέα

Μάρτιος 2015